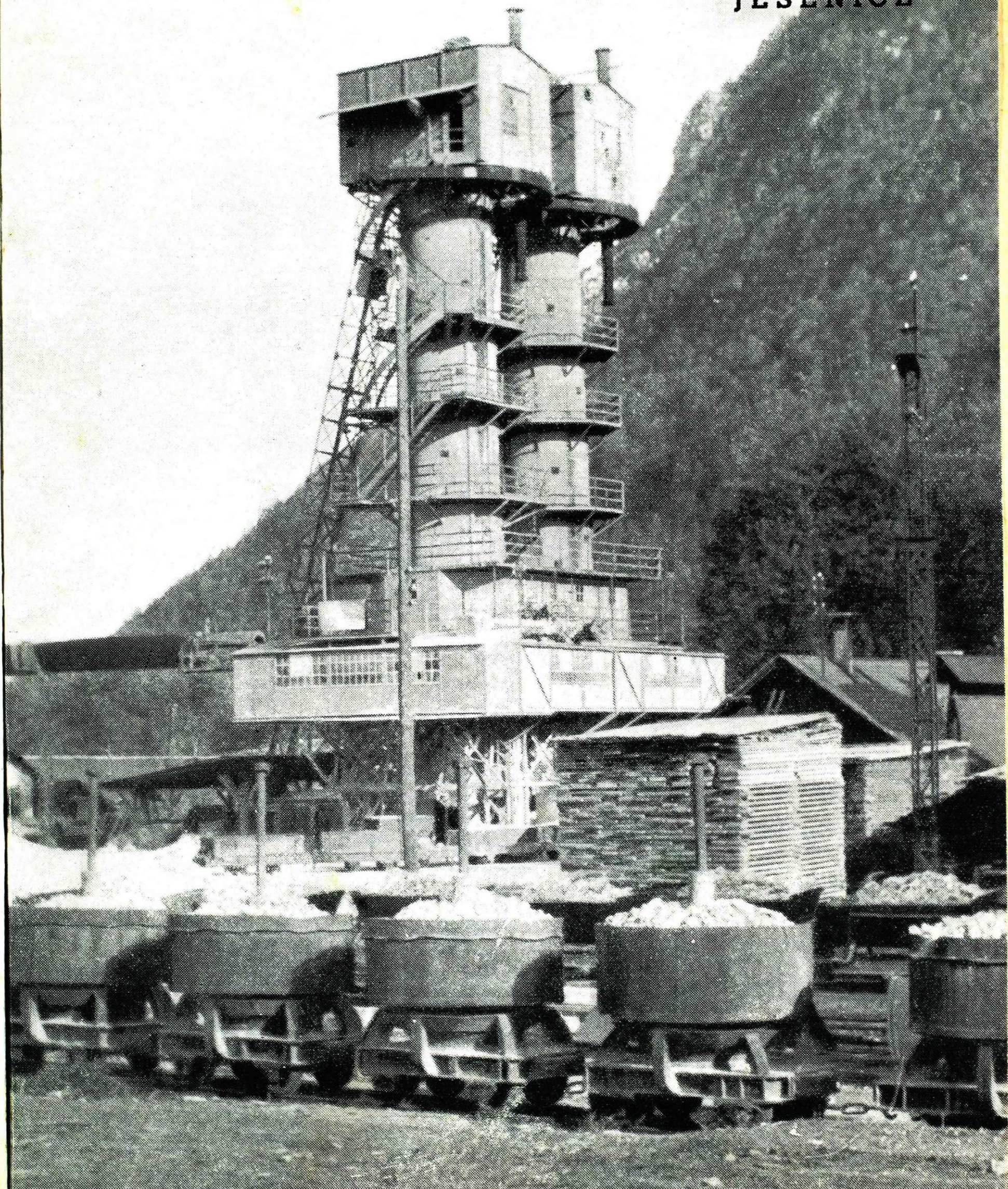

ŽELEZAR

MESEČNIK
DELOVNEGA
KOLEKTIVA
ŽELEZARNE
JESENICE

ŠTEV. 3-4

MAREC-APRIL 1953

LETO II.

VSEBINA

Iz zadnjih zasedanj DS	15	Rezultati naše proizvodnje	40
Volitve v DS — nova politična zmaga	26	Sindikalno gibanje v Indiji (nadaljevanje)	41
Tudi kaj takega se zgodi	26	Matiša: Naše stanovanje	41
Članom DIT!	27	Poročilo o važnih zakonskih predpisih	43
Ing. V. Čizman: Kako je z varjenjem pri nas?	28	Fizkultura in šport	
B. N.: Za ta denar si lahko pomagamo!	28	Klinar F.: Planinstvu nudi Železarna izdatno pomoč	45
Ing. Marolt: Pregled dela v DIT	31	Spet bomo laborili	45
A. K.: Žična valjarna je priredila upokojencem družabni večer	33	Kultura in prosveta	
Ing. E. Perne: Zaščita pred požari v obratih (Nadaljevanje)	34	Lutkarji so agilni	46
Omahna L.: Večer upokojencem zaščite	36	Oder DPD „Svobode“ je oživel	46
Skrb za kmetijstvo Ješenice ali pozabljanje na dejstva	37	Križanka	47
Cerar D.: Jesenice bodo v bližnji bodočnosti važen turistični center	38	Po svetu	48
		Naš avtobus	48
		Vprašaj — dobiš odgovor — Film — za smeh — Oglasi	

UREDNIŠTVO 'ŽELEZARJA' SVOJIM BRALCEM

Zaradi tehničnih težav je bilo uredništvo „Železarja“ primorano spet izdati dvojno številko, to je 3. in 4. številko „Železarja“ skupaj. Naj bralci oprostijo, toda le tako nadoknadimo časovno zamudo.

Uredništvo za v bodoče upa, da se to ne bo več dogajalo in bo odslej izhajal „Železar“ redno vsak mesec. Naslednja 5. številka „Železarja“ bo izšla tik pred 1. majem in za njo uredništvo pripravlja posebno pestro in bogato vsebino.

Prav pa bi bilo, da bralci „Železarja“ začno resneje in številnejše sodelovati z dopisovanjem, poročanjem in predlogi, kako izboljšati vsebino našega mesečnika. Beseda ni konj in vsak lahko pove, kaj mu je v listu našega kolektiva všeč in kaj ne, kaj še pogrša in kaj želi, da bi našel na njegovih straneh. Zato na dan s predlogi in predvsem s sodelovanjem za uresničitev teh predlogov.

Povejte, bralci in bralke, bi vam bilo všeč, če bi „Železar“ prinašal na svojih straneh v nadaljevanjih tudi povest ali roman? Bi bile tovarišice pripravljene sodelovati v koticu za naše žene? Bi imeli kaj proti, če bi v koticu „Za bistré glave“ prinašali tudi na-gradne uganke in križanke? In še

marsikaj drugega bi pripravilo Uredništvo, če bi vedelo za želje svojih bralcev. Zato korajžno na dan z besedo in dejanji! Ob živem in vsestranskem sliku med bralci in uredništvom bo tudi naš „Železar“ živ, pester in vsestranski.

Uredništvo „Železarja“

SKOTSKA

Škot umira.

„Draga žena — si tu?“

„Tu sem, mož.“

„Je John tudi tukaj?“

„Tudi jaz sem, oče!“

„In moja sestra Mabel? Je tudi tu?“

„Tudi jaz sem, brat.“

Pa se dvigne Škot in s poslednjimi močmi zavpije: „Hudiča! Kdo pa je potem v trgovini in streže strankam?“

PREPOZNO

Janez je ves v ognju.

„Pomisli, včeraj sem spoznal dekle, ki se še nikoli ni poljubovalo!“

Jaka pa je takoj ves navdušen.

„Ti ta čudež pa moram videti!“

„Prepozno, prepozno!“ se na- smeji Janez.

MALI OGLASI

Preključem uničeno izkaznico za vstop v Železarno. Lokar Ivan - Javornik I.

ZAHVALA

Ob težki izgubi mojega očeta Nemec Štefana se vsem, ki so nam stali s svojo pomočjo ob strani najlepše zahvaljujem, zlasti sindikalnemu poverjeniku težke proge tov. Noč Jankotu, tov. Noč Tonetu, delovnemu kolektivu obrata težke proge, družini inam Srebrnjak in Morhar, bližnjim sosedom in vsem, ki so darovali venec in ga spremili na zadnji poti. Žena, hči in sin

Na naslovni strani

Apnenca

Foto Fr. Torkar

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Vodravno: 1. Delavski svet, 11. on, 12. sipina, 13. ki, 14. akt, 16. as, 17. SOS, 19. ar, 20. ki, 21. direktor, 23. da, 25. kri, 27. rr, 28. rja, 30. ki, 31. klanje, 34. ko, 36. Upravni odbor.

Napčeno: 1. do, 2. ena, 3. astri, 4. vi, 5. spekedran, 6. kisikarni, 7. in, 8. čas, 9. eks, 10. ti, 15. kadar, 18. okraj, 22. odred, 25. ki, 26. Ika, 29. ako, 30. ku, 32. ev, 33. jo, 35. org.

Z ZADNJIH ZASEDANJ DELAVSKEGA SVETA

Na XIV. rednem zasedanju DS dne 24. 2. 1953 je DS razpravljala o eni sami točki in sicer o delavskem upravljanju podjetja.

Uvodoma je predsednik DS tovariš Jasnič podal svoj referat, v katerem je analiziral in pregledal dosedanje razvoje delavskega upravljanja v našem podjetju, podčrtal uspehe in nakazal tudi slabosti in pomanjkljivosti. Poudaril je zlasti dejstvo, da so DS in delavsko upravljanje sploh popolnoma nov socialistični pojav v zgodovini in da od nas odvisi, da poiščemo še nove oblike in metode dela za utrjevanje tega pojava. Dosedanje uspehi in dragocene izkušnje pri delu DS in UO naj nam bodo trdno orožje.

Dotaknil se je vprašanja izpolnjevanja planskih nalog, ki jih naša Železarna nekdanj ni dosegala ali le s težavo, čim pa je bilo uvedeno delavsko upravljanje tega problema ni več, kajti neposredni proizvajalec je s tem spremenil svoj odnos do proizvodnje same, iz meznega delavca se je preoblikoval v svobodnega in neodvisnega proizvajalca, ki sam upravlja proizvodnjo. Dejstvo, da je v zavest našega delavca prodrlo bistvo delavskega upravljanja, kot nujnost nadaljnje prosperitete našega podjetja, daje delavskemu upravljanju trdno osnovo, ki odpira vse možnosti nadaljnega razvoja. Delavsko upravljanje je treba približati neposrednemu proizvajalcu in odpraviti vse birokratske prijeme v delavskem upravljanju našega podjetja. To bo tudi odgovor vsem tistim posameznikom, ki se nočejo vživeti in sprijazniti z današnjo stvarnostjo in govore „o nesposobnosti delavcev pri upravljanju, ki, da je zašlo v zagato in sedaj išče rešitve v obratnih delovnih svetih, kjer bodo samo prehod k popolni odpravi delavskega upravljanja“. Tendence teh in takih ljudi so prišle močno do izraza prav okoli III. tarifnega pravilnika, ko so hoteli z načrtnim zavlačevanjem

diskreditirati DS in UO, na drugi strani pa si z dviganjem postavk pridobiti krog simpatizerjev. Zato je UO odločno prekinil vso diskusijo, ki je že prešla v anarhijo in osebne intrige in določil komisijo, ki bo vse uredila. Seveda so tudi to takoj izkoristili nekateri in ta ukrep UO označili za sovjetski, češ, da je UO prekinil diskusijo prav v trenutku, ko se je začela sukati okoli glave podjetja.

Ob zaključku je še navedel mnenje aktiva sindikalnih funkcionarjev in funkcionarjev OOKZ, da naj Železarna dobi v 22 obratih obratne DS, komerciala, računovodstvo, kap. izgradnja, sekretariat in MIŠ pa naj bi volili le v centralni DS, o čemer naj bi se diskutiralo, kakor tudi o poslovniku, ki naj določi kompetence glav. direktorju, DS, UO in obratnim DS.

Po uvodnem referatu tov. Jasniča se je razvila živahna diskusija, v kateri je bila med drugim tudi dokončno urejena in potrjena odločitev dosedanjemu tehn. direktorju ing. Černivcu, za vršilca dolžnosti teh. direktorja pa imenovan ing. Rebek. Potrjen je bil predlog Sindikalnega aktiva o vzpostavitvi DS po obratih, nato pa se je razpravljalo še o poslovniku, ki ga mora izdelati UO, kajti brez tega bi bilo delo obratnih DS zelo otežkočeno, saj bodo morali reševati vse tekoče probleme obrata, sestavljati družbeni plan, deliti plačilni fond in tudi viške družbenega plana. Zato je bila postavljena posebna komisija, ki naj do časa vse to pripravi in uredi.

Ob koncu zasedanja se je še razpravljalo o zaključku dela na tarifnem pravilniku in o nujnosti, da se napravi vse za polno izvršitev družbenega plana, poiskati pa je treba tudi vse vzroke in jih odpraviti, zakaj plan izpolnjujemo samo 88%. Kaj čudno bi se slišalo in izgledalo, če bi DS moral sprejeti sklep o samo 80% izplačevanju plač zaradi neizvršenega plana.

Dne 10. III. 1953 pa je bilo izredno zasedanje DS zaradi delitve dobička. Glavni direktor tov. Ropret Viktor je uvodoma omenil, da se bo nastali višek v gospodarskem letu 1952 delil v višini 36.000.000 din in prebral predlog razdelilnika, kot ga je po navodilih izdelal mezdni urad. Predlog je bil sprejet.

Iz predloga je razvidno, da so delavci udeleženi na višku z 31 milijoni 152.400 din, uslužbenci pa 3.117.600 din, torej v razmerju 1:10.

Nato je bil prebran tudi predlog razdelilnika za direkcijo, kot ga je izdelal UO. Tudi ta predlog so člani DS v celoti sprejeli. V nadaljnji diskusiji se je obravnavalo vprašanje odpuščenega ing. Černivca in njegove pravice do dobička, ki mu pa po uredbah pripada in ga je DS tudi potrdil. Obravnavali so se še razni problemi okoli razdelitve viška, vprašanje Metalurške ind. šole, ki ima svojo dotacijo od Železarne, svoj proračun, svoje plače in svoje tarifne postavke. Kako bodo s to dotacijo gospodarili, od tega odvisi tudi pri njih eventualna možnost delitve viška, kar pa mora potrditi UO.

Ze 12. III. 1953 pa je bilo naslednje redno zasedanje DS, ki je obravnaval sprejem III. tarifnega pravilnika in razpis volitev za novi DS. Tretja predvidena točka dnevnega reda, to je bilanca za leto 1952, je odpadla.

Uvodoma je tov. Arh, kot predsednik komisije za izdelavo tarifnega pravilnika, pojasnil delo komisije. Po končnem izračunu postavk je vrednost točke od predvidenega 1,2 din narasla na 1,27 din. Pri izdelavi pravilnika so sodelovali res vsi obrati. Povprečje točk znaša v kovinskih obratih od 6—13 točk, povprečje v celi tovarni pa je 12 točk.

Nato je bil prečitan ves tekstni del novega tarifnega pravilnika, povprečje obratov, povprečje kvalificiranih delavcev, urne postavke

VOLITVE V DELAVSKI SVET - NOVA POLITIČNA ZMAGA NAŠEGA KOLEKTIVA

prejšnjega pravilnika napram novemu in urne postavke vodilnega kadra. Povprečje urne mezde znaša 45.37 din, povprečna delavska plača pa znaša 9.455 din, napram dosedanji 9.067 din, za uslužbenca pa je povprečna plača 10.341 din napram dosedanji 9.333 din. V diskusiji o novem tarifnem pravilniku je DS nato obravnaval razne probleme, tako n. pr. vprašanje nadur, ki jih bo moral iz svojega plačilnega fonda plačati pač obrat, ki je te nadure naročil. Tov. glavni direktor pa je v diskusiji pojasnil, da s sprejetjem tarifnega pravilnika odpade akordni sistem in se bo norme obračunavalo po vrednosti, asortimanu in količini izvršenega plana.

Z glasovanjem je DS sprejel novi Tarifni pravilnik in potrdil njegovo veljavo s 1. februarjem 1953.

Ob drugi točki DS sprejme sklep o načinu in datumu volitev v novi DS in določi tudi glavno volilno komisijo in komisijo za volilne imenike.

Tretjo predvideno točko dnevnega reda pa člani DS soglasno preložijo na naslednje zasedanje.

Tudi kaj takega se zgodi

Na enem od zadnjih zasedanj DS je predsednik tov. Jasnič prebral pismo treh naših sodelavcev, v katerem očitajo DS, da vse preveč podpira gradnjo raznih šol namesto, da bi ta denar razdelil med sodelavce. Imena teh treh sodelavcev ne bomo objavili, ker smo prepričani, da so že, če pa še niso, pa bodo kmalu spoznali svojo zmotu in krivico, ki so jo naredili DS in s tem vsemu kolektivu Železarne Jesenice. Zanimivo je pri tem le to, da so pismo naslovili na uredništvo „Slovenskega poročevalca“, ki je jasno zaradi nepoznanja razmer odstopilo pismo prizadetemu DS. Ta pa zaradi tega ni niti najmanj izgubljal časa ali se kakorkoli sekiral, saj gre pri vsem za popolno nepoučenost in nerazumevanje vseh treh tovarišev — dopisnikov. Zato je DS pismo tudi vrnil nazaj uredništvu „Slovenskega poročevalca“.

Nikakor nimamo namena obsojati tovariše, ki so pisali to pismo. Narobe. Njihova skrb za DS in za pravilnost njegovega dela in odlo-

Izvolili smo si novi Delavski svet in pri njegovem delu v gospodarskem letu 1953 mu želimo samo najboljših in najlepših vsestranskih uspehov za prospek našega kolektiva in podjetja ter za blagor vse naše skupnosti.

Novi DS je z izvolitvijo prevzel nase velike in odgovorne naloge tako v gospodarskem smislu saj je forum delavskega upravljanja ene največjih tovarn v naši domovini, kot tudi v političnem smislu, saj bo moral nadalje utrjevati in razvijati principe delavskega samoupravljanja in novih odnosov med proizvajalci in proizvajalnimi sredstvi v naši socialistični družbi. Sleherni član našega delovnega kolektiva pa se mora zavedati, da je uspeh dela našega DS odvisen tudi od njega, od slehernega poedinca, to je od vseh nas volivcev, ki smo z izvolitvijo izrazili DS vse zaupanje za njegovo odgovorno delo, obenem pa tudi nase prevzeli vse obveznosti, ki jih imamo do naše skupnosti pri izpolnjevanju vseh delovnih nalog. Nenehna skrb za vsa širša poglobljanja v vse probleme in vprašanja naše Železarne mora biti naša osnovna naloga delavcev-samoupravljalcev. Zadnje volitve v DS Železarne Jesenice so ponoven dokaz strnjivosti našega delovnega kolektiva in odločnosti, da tudi v bodoče kot doslej s svojim novim DS izide kot zmagovalec v borbi na gospodarskem in političnem polju.

Na kratko si oglejmo rezultate volitev v DS Železarne Jesenice, kot so razvidni iz sledeče tabele:

Tek. št.	Volišče	Vollin Upravič.	o d t e g a					v %	
			glasoval	ni glasoval	nevelj. glasov	uprav. odst.	neupr. odst.	brez upr. odst.	z uprav. odst.
1. Plavž		333	291	42	10	36	6	87,39	98,20
2. Martinarna I		273	236	37	8	37	—	86,45	100,00
3. Martinarna II		367	331	36	10	36	—	90,19	100,00
4. Šamotarna		220	202	18	2	17	1	91,82	99,55
5. Žič. valj.		203	186	17	11	15	2	91,63	99,01
6. Žičarna		329	306	25	25	23	—	93,01	100,00
7. Žebljarna		118	118	7	19	7	—	94,07	100,00
8. Cevarna		272	251	21	4	21	—	92,28	100,00
9. Livarna		170	150	20	4	20	—	88,24	100,00
10. Mehanič. del.		322	308	14	4	13	1	95,65	99,69
11. Konstr. del.		260	243	17	8	17	—	93,46	100,00
12. Elek.-top.		237	226	11	6	10	1	95,36	99,58
13. Gradb. odd.		247	227	20	11	17	3	91,90	98,79
14. OTK		119	118	1	—	1	—	99,16	100,00
15. Promet		303	268	35	—	17	18	88,45	94,06
16. Transportni		152	139	15	—	15	—	91,45	100,00
17. Nabavni odd.		169	155	14	—	10	4	91,72	97,63
18. Gl. pisarna		149	140	9	—	9	—	93,96	100,00
19. Komunal. odd.		126	118	8	1	8	—	93,65	100,00
20. MIŠ		63	60	3	2	3	—	95,24	100,00
21. Javornik I		271	231	40	13	18	22	85,24	91,88
22. Javornik Ia		363	320	43	13	23	20	88,15	93,66
23. Javornik II		460	407	53	13	51	2	88,48	99,57
24. Valjar. 2400		160	148	12	1	12	—	92,50	100,00
25. Javornik III		277	245	32	7	27	5	88,45	98,19
26. Promet-Javk.4		132	123	9	1	9	—	93,18	100,00
Skupaj:		6.095	5.540	555	173	470	85	90,89	98,40

Če še enkrat pregledamo rezultate vidimo, da je od 6095 volilnih upravičencev volilo 5540 ali 90.98%, upravičeno odsotnih je bilo 470 ali 7.71%, glasovalo pa ni 85 volilcev ali 1.40%. Od vseh 5540 oddanih glasov je bilo 173 glasov ali 3.12% neveljavnih.

Enotna lista kandidatov, kot jo je predložil Tovarniški odbor sindikata, je bila v celoti izvoljena. Največje število oddanih glasov za enega kandidata predstavlja število 5140, najmanjše pa 4815 (ne pa 4660, kot je pomotoma objavljeno v ciklostiranem obvestilu, kjer ima Slamnik Andrej 4660 glasov, v resnici pa jih je dobil 5030), minimalna razlika med njimi pa jasno priča o strnjenosti in politični enotnosti našega kolektiva.

Volitve so potekale v najlepšem redu in so bile v glavnem zaključene 31. marca ob 6. uri zjutraj. Prvo je zaključilo volitve ob 7.55 uri volišče 18. Tudi priprava na volitve in njih izvedbo je bila zadovoljiva. Povsod so imeli volišča lepo urejena in okrašena, zlasti pa volišča prometa, konstrukcijske delavnice in glavne pisarne. Edina izjema je bila žična valjarna, ki je za volišče izbrala neprimeren prostor in se tudi prav nič trudila za njegovo okrasitev. V prihodnji številki bomo objavili fotografije vseh štirih imenovanih volišč. prepričani pa smo, da tudi odgovor kolektiva žične valjarne na vprašanje v rubriki »Vprašaj — dobiš odgovor«.

Volilne komisije so v glavnem svoje delo dobro opravile in ni bilo večjih nesporazumov in napak. Tudi sami volilci so s svojo disciplino in zavednostjo veliko pripomogli k uspešni in lepi izvedbi volitev v DS, razen nekaterih poedincev, ki še vedno nočejo ali ne morejo razumeti kje je prava pot. Zaradi teh nekaj pa si kolektiv Železarne prav gotovo ne bo belil las, temveč bo prav njim in vsem pri nas in za našimi mejami, ki jim ni vseh naša pogumna pot v socializem, z delom dokazal kaj zmore danes naš delovni človek, ki sam upravlja s podjetji in si tako svoboden in neodvisen gradi svojo lepšo bodočnost. Z novim Delavskim svetom na čelu stopa naš delovni kolektiv novim zmagam nasproti, z jasno zavestjo v srcu, da ustvarja novo socialistično družbo, kakršne še ni bilo v zgodovini, dobro se zavedajoč dolžnosti, ki jih ima do te družbe in sebe ter poln ljubezni do našega dragega maršala Tita in naše lepe domovine.

ČLANOM DIT!

Vse tovariše, ki še niso oddali anketnega lista opozarjamo, da smatramo, kot je bilo to tudi od začetka objavljeno, da s tem odklanjajo članstvo in soledovanje v DIT in jih bomo zato črtali iz seznama.

Končni rezultati ankete bodo še objavljeni, do zdaj pa kaže, da približno 30% članstva DIT ni vrnilo anketnih list, odnosno so dali odklonilne izjave.

Na predavanjih vidimo še vedno premalo članov, povprečno pa je obiskovalcev na zadnjih predavanjih okoli 40. Nekdo izmed rednih obiskovalcev je dal umestno kritiko, ko je pripomnil: »Na predavanjih DIT se vidi kaj malo inženirjev!« To drži za vse, mlajše in starejše.

Odbor DIT

čitve, je prav tisto kar manjka večini naših sodelavcev, tisto, kar bi poglobilo in razširilo naše delavsko samoupravljanje in res vsakega delavca napravilo takorekoč gospodarja in odločujočega faktorja pri upravljanju in gospodarjenju našega podjetja. Delavski vset je za svoje delo na sploh odgovoren vsej naši skupnosti, v prvi vrsti in predvsem pa celotnemu kolektivu Železarne. In kolektiv Železarne nima samo dolžnost temveč tudi pravico, da zahteva od članov DS pojasnila o upravljanju podjetja. Do sem je vse v redu. Drugo vprašanje pa je zakaj se omenjeni trije tovariši obračajo na uredništvo dnevnika, ki izhaja v Ljubljani, namesto, da bi se, če že ne direktno na celoten DS obrnili vsaj na član DS, ki so sigurno tudi v njihovih obratih. Ti bi jim gotovo razložili vso zadevo in če bi bilo potrebno tudi prenesli na zasedanje DS.

Vse premalo smo se napravili za to, da bi res vsi delavci razumeli pomen in način delavskega upravljanja, vse premalo še člani DS sami seznanijo delavce s svojih obratih o delu in ukrepih DS. In še nazadnje tole. Kaj se sme med delavce razdeliti kot dobiček in katera sredstva in iz kakšnih fondov se lahko pomaga šolam ali katere-mukoli že, vse to je z uredbami in predpisi zakonsko urejeno in tudi strogo določeno in ločeno. Da pa ti predpisi in uredbe predvidevajo tudi sredstva, ki si jih ustvarja sleherni podjetje za se in z njimi razpolaga sicer svobodno, toda vendar le za določene namene, je v današnji stopnji decentraliziranega gospodarskega in delavskega upravljanja razumljiva stvar, saj delavski razred, ki ima oblast in razpolaga z vsemi ustvarjenimi dobrinami, mora skrbeti tudi za dvig ne samo družbenega standarda temveč tudi za rast slehernega področja človeškega udejstvovanja. In v prvi vrsti so in vedno tudi bodo na skrbi prav šole, šole, ki bodo vzgojile nov naprednejši in pogumnejši rod, ki bo znal nadaljevati naše delo.

Se vam ne zdi, da bi tudi mi vsi, čeprav smo že zdavnaj odrasli šolskim klopem, včasih morali malo v šolo, že zaradi samega sebe, če ne zaradi vse naše skupnosti, ki zahteva od nas poleg dela tudi poznavanje, razumevanje in poglobljanje v vse tisto, kar nas obdaja, kar nam prinaša čas in kar želimo, da bi nam prinesel? Nekoliko več samovzgoje, nekoliko več časa za branje, poguma in zanimanja, nekoliko manj tistega zakotnega modrovanja in prividnega prikimovanja, pa bomo lahko postali boljši državljani in kar je najvažnejše, tudi boljši, poučeni in z dejstvi seznanjeni delavci — upravljalci našega podjetja. Kdo pa bo imel koristi od tega? V prvi vrsti Ti sam — vsi Ti skupaj smo pa mi vsi!

**Nikdar ni dovolj
previdnosti za prepre-
čitev nezgode!**

ZA TA DENAR SI LAHKO POMAGAMO!

V prejšnji številki »Železarja« smo brali članek pod naslovom »Zakaj mora trpeti Železarna Jesenice zaradi zamud vlakov toliko škodo?« V tem članku ozir. statističnem poročilu, ki nam razgalja problem zamude vlakov in s tem v zvezi izgube v proizvodnji, je navedena vsota 746,529.100 dinarjev, ki je izgubljena zaradi zamujanja službe delavcev, ki se vozijo z vlakom v smeri Kranj, Bohinj in Planica v letu 1952.

Ta statistični prikaz nam da mnogo misliti, ogromna številka izgube pa nam pokaže važen faktor, s katerim je vezana naša proizvodnja, cenen produkt, delovna disciplina, storilnost in končno tudi naš življenjski standard. Številka je neusmiljena in končno tudi nezmotljiva, ker nam odkriva naše izgube. Pa si zamislimo še prav vse te izgubljene milijone od leta 1945 dalje pa do danes, ko smo imeli zelo neurejen prevoz naših delavcev iz jeseniškega zaledja do podjetja Železarne! Navedene milijone bi kar lahko pomnožili s 7. Vsled tega nerednega prihoda delavcev na delo je trpela proizvodnja in trpi še danes. Saj je zaradi tega vsem 2074-tim delavcem, kadar zamudijo delo zaradi vlaka, nemogoče, da bi se menjali na delovnem mestu točno ob pričetku dne. Posledica tega je, da delo stoji, pa najsi bo individualno delo ali pa skupinsko. Da bomo v to izgubno številko lahko še bolj verjeli, jo brez skrbi znižamo za 50% in izguba v dinarjih bo še vedno znašala bajno vsoto 373,264.550.—dinarjev na leto.

Pri študiju teh do danes nerešljivih transportnih problemov se človeku nehote vsili misel, »zakaj pa ne bi bilo drugače?« S tem denarjem, ki ga mečemo tja v en dan, čeprav je takorekoč v naših rokah, se da marsikaj izboljšati prav v pogledu zamujanja vlakov. Ako poznamo naše vozne rede vidimo, da je skoraj nemogoče po naših gorenjskih progah vzpostaviti strogi vozni red, ki bo do minute točen in zanesljiv. To pa zato, ker so vse gorenjske proge vezane z voznim redom našega celotnega železniškega omrežja, ker se

Ing. Vincenc Čižman:

KAKO JE Z VARJENJEM PRI NAS?

Če bi nam takole kdo zastavil vprašanje, bi mu verjetno vsakdo lahko priznal, da ni prav rožnato. Varjenje kot vezava se v splošnem pri nas smatra še vedno kot način, ki je v bistvu sicer dober, enostaven, tudi poceni, le kadar nastopi vprašanje važnejših vezav, t. j. vezav, ki naj prenašajo znatnejše obremenitve, pa se le odloči za zakovičeno ali celo zvijačeno oziroma lito konstrukcijo. Še vedno prevladuje mnenje, da so zakovičene konstrukcije, kar se tiče nosilnosti, solidnejše. Nihče ne bo odrekal s trdnostnega stališča solidnosti zakovičenih konstrukcij, vsakdo pa bo, kdor saj v malem pozna v današnji moderni tehniki načine vezav, čeprav nerad, tudi priznal, da je baš varjenje zavzelo po obsegu, obliki in še ostalih faktorjih med vezavami prvo mesto. Brez izjeme vse napredne industrijske države si današnjega tempa v tehniki brez hitrega, enostavnega in cenenege varjenja sploh zamisliti ne morejo. Znano je, da se danes vari v vseh industrijah: letalski, avtomobilski, vojni in v industrijah pogonskih in delavnih strojev v ladjedelniški, skratka v vseh vrstah težkih, lahkih in srednjih industrij.

Prav zaradi tega dejstva, je še v toliko bolj nerazumljivo to, da je v naši Železarni, ki vrhu tega še sama proizvaja kvalitetne mednarodno priznane elektrode, varjenje še vedno na tako primitivni stopnji, tako glede izvedbe same, kakor tudi splošne mentalitete tega tako važnega načina vezav.

Poglejmo, kaj pravi o varjenju svetovno priznani avstrijski strokovnjak ing. konsulent Hans Melhardt. Ing. Melhardt že dolgo, dolgo dobo ob sodelovanju z znanimi firmami laboratorijsko raziskuje in študira, daje nasvete na podlagi laboratorijskih rezultatov in tako združuje teorijo s prakso. Njegova ocena varjenja je sledeča:

»Današnja visoko razvita varilna tehnika ni samo do neke mere razvit delovni postopek, ki ga uporabljamo namesto kakega drugega načina vezave, ampak obsežno specialno znanstveno področje, ki je dandanes v prvi vrsti poklicano za to, da s svojim minimalnim načinom porabe materiala, dela in časa odgovarja zahtevam moderne tehnike. Samo tam, kjer je ta znanost in praksa v zadostni meri poznana, lahko pričakujemo, da se bodo res pokazale v znatni meri velike prednosti pravilno varjenih konstrukcij z enakomerno razdeljenimi napetostmi v materialu, kar edino lahko dosežemo z ustrezno obliko varjene konstrukcije. Varjena konstrukcija je in mora biti zaradi svoje specifičnosti rezultat skupnega dela konstruktorja, varilnega mojstra ali tehnologa in pa varilca. Nihče naj ne misli, da je možno kar enostavno preiti od starih, uspešno opravljenih načinov vezav, na varjene izvedbe, ker prvo pravilo, ki ga pri varjeni konstrukciji srečamo je: pri varjenju je treba tudi po varilsko misliti.«

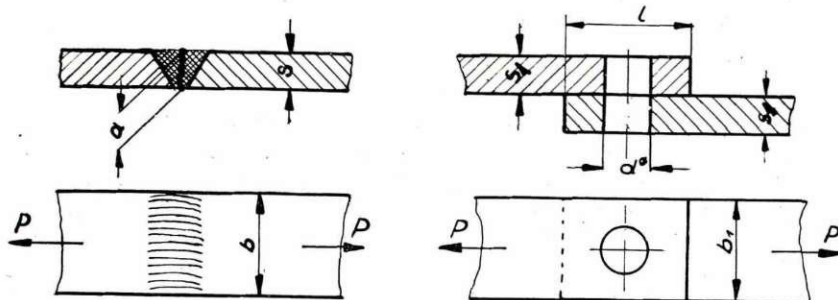
Brez dvoma predstavljajo te misli zadosti jasno nakazan problem in pa resen opomin, da se bomo morali v najkrajšem času resno lotiti študija in pa praktičnega dela in to ne samo na prostovoljni bazi v okviru naše podružnice društva za varilno tehniko, ampak tudi po tehnično upravni poti.

V tem članku naj za začetek podam nekaj važnih dejstev, ki naj v prvi stopnji dajo sliko o prednostih s trdnostnega in ekonomskega stališča tega važnega načina vezav, obenem pa naj vsaj delno popravim naše mišljenje o varjenju.

Varjenje po načinu vezave spada med nerazstavljive vezave, pravtako kot zakovičenje. Nerazstavljive vezave jih imenujemo zato, ker nam je za razstavitev dveh komadov, ki smo jih vezali z zakovico ali z varom, treba vezni element, t. j. zvar ali zakovico porušiti in ta vezni element torej v naprej ni več uporaben za vezavo, v razliko od vijaka, ki ga lahko za zvezo še uporabim. Govora je torej o prednostih varjene konstrukcije pred zakovičeno ozir. odlito in slično.

Vzemimo dve jekleni pločevini, ki ju nerazstavljivo vezemo z zvarom oziroma z zakovico.

Že prvi pogled na sliko 1. nam razkrije, da smo za zakovičeno konstrukcijo porabili več pločevine, ker moramo vezati na prekovni

sl. 1

način zato, da lahko namestimo vezni element, to je zakovico. Iz tega sledi:

1. Poraba materiala pri zakovičeni konstrukciji je že zaradi samega načina, ker ni mogoče vezati čelno večja.

Če vzamemo, da sta obe vezavi na sliko 1. obremenjeni z enako obremenitvijo P, t. j. z istim številom kg in da so dimenzije pločevin medsebojno enake, n. pr.

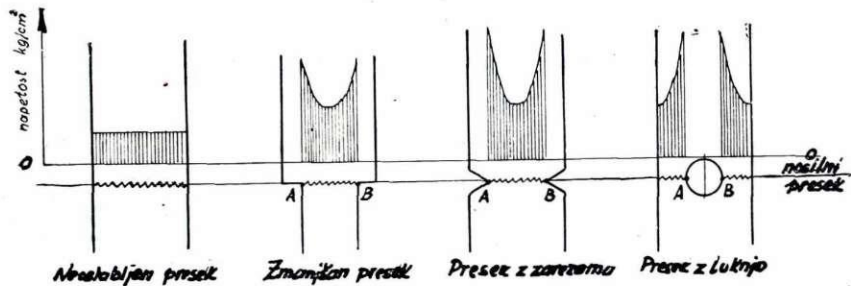
$S = S_1 = 10 \text{ mm}$, $b = b_1 = 80 \text{ mm}$, $P = 4000 \text{ kg}$ in $d = 23 \text{ mm}$ $\varnothing$ dobimo z enostavnim trdnostnim računom da je: napetost pri varjeni zvezi povprečno

$$\sigma = \frac{4000}{1.8} = 500 \text{ kg/cm}^2$$

pri zakovičeni vezavi pa, kjer smo morali zaradi zakovice izvrtati luknjo in na ta način nosilni presek oslabiti pa

$$\sigma = \frac{(1.8) - (2.3 \cdot 1)}{4000} = \frac{4000}{5.7} = 700 \text{ kg/cm}^2$$

Iz tega sledi, da je pri varjeni vezavi vsak cm^2 obremenjen približno s 500 kg, pri zakovičeni pa v nujno oslabiljenem preseku s 700 kg. Vendar so te vrednosti povprečne. Teorija in praksa nam pokazeta, da se pri vsaki nasilni prekinitvi nosilnega preseka, napetosti po presekih porazdele povsem drugače, da niso več približno enake, ampak da so nekje največje in nekje najmanjše in da je ta razlika med njimi večkrat zelo visoka. Če torej upoštevamo še to, potem lahko rečemo, da je na dveh mestih pri zakovičeni konstrukciji napetost zdaleka višja kot pa je naša določena povprečna vrednost 700 kg/cm^2 . Porazdelitev napetosti po presekih, ki so nasilno prekinjeni oz. oslabljeni, naj ilustrira sl. 2.

sl. 2

Na sliko 2. vidimo dejanske porazdelitve napetosti, t. j. kg/cm^2 , po na različne načine oslabiljenih presekih. V nakazanih mestih A in B nastopajo takozvane konice napetosti ali koncentracije napetosti, ki daleč presegajo naše računanane povprečne vrednosti. Te prekomerno

obenem s prevozom naših delavcev vrši tudi redni potniški promet, ker je postaja Jesenice večkrat preobremenjena in še zaradi drugih podobnih tehničnih razlogov. Poglejmo pa tudi našega delavca, ki n. pr. v Bohinju vstaja že ob treh ali pol štirih zjutraj, da pride pravočasno na vlak, poleg tega pa je ta delavec tudi še dve do tri ure kasneje doma. Njegov delovni čas je pravzaprav torej 13 do 14 urni delovni čas. Vsi oni člani kolektiva, ki se vozijo izven Jesenic, mnogo trpijo na teh težavah. Prikrajšani so na vsem: na svojem prostem času, v pravilni prehrani, kolektivnem političnem življenju in prav tako tudi na svojem življenjskem standardu. Poleg njegove 14 urne odsotnosti od doma, od svoje družine, od nujnega domačega dela, pa upoštevajmo še to, da predvsem v zimskih mesecih in deževnih dobah čaka na svoje redne vlake premražen in da se je vozil v nezakurjenih, nerazsvetljenih in umazanih vozovih z razbitimi okenskimi stekli ali celo brez njih. Vsi vemo tudi, da tak delavec danes, ko upravlja sam s svojo tovarno oz. obratom, zelo nerad pride na obratno posvetovanje, tudi zelo nerad prevzema odgovorna mesta pri upravljanju svojega obrata ali kakšne politične funkcije iz čisto enostavnega razloga, ker mu je delo zaradi neudobne in zamudne vožnje z vlakom otežkočeno. Ker je teh delavcev v našem podjetju preko 2000, to je ena tretjina našega delavstva sploh, je ta problem še toliko bolj resen.

Toda s temi ogromnimi vsotami, ki jih izgublja naš kolektiv vsled zamud delavskih vlakov, se ta pereč problem lahko reši na izvedljiv način. Predlog je enostaven. Kot imajo že povsod po visoko industrijsko razvitih državah uvedene motorne vlake, naj se tudi za jeseniško delavstvo nabavi tri pulmanove vozove, opremljene z Diesel-motorji, ki bodo vozili v treh smereh in v vseh treh izmenah. Taki motorni vozovi razvijajo brzino do 100 km na uro, to se pravi, da bi naš delovni človek lahko prišel v službo iz Podnarta v približno pol ure, v istem času pa tudi iz smeri Bohinja in Planice. Ti vozovi bi bili izključno samo za to-

varniške delavce in uslužbenke in popolnoma neodvisni od ostalega potniškega prometa, ki bi se pač lahko reguliral po svoje. Poleg tega bi si lahko privoščili tudi to, da bi ta motorni vlak s po potrebi priključenim vagonom lahko pripeljal ne samo do postaje Jesenice, ampak celo v Železarno samo. Pravtako bi tudi odpeljal delavce iz Železarne. Na ta način, ki je vsekakor možen in izvedljiv, bi Železarna Jesenice dosegla popolno točnost, brez kakršnihkoli zamud, odpadlo bi plačevanje nepredvidenih zamud, delavcu bi prikrajšali odsotnost do dve uri na dan, kar pa je glavno — prišel bi na delo naspán in spočít.

Vsakdo bo sedaj vprašal, koliko pa stane en tak pulmanov voz. Nič več kot pa 25.000.000 din, seveda ako bi ta denar dobili iz centralnega deviznega fonda. Če pa bi tovarna ali morda Direkcija drž. železnic te vozove morala plačati z lastnimi sredstvi, pa se jasno ta zadeva računa v dolarjih in z vsemi mogočimi uvoznimi faktorji, kar bi naneslo še precej zraven! Toda, če bodo naši merodajni gospodarski faktorji ta problem detajlno pretresli, bodo gotovo našli prave možnosti in tudi potrebna denarna sredstva, saj je problem čisto jaseen: na eni strani 746.529.100 dinarjev letne izgube, na drugi strani pa izdatek za tri motorne vlake 75.000.000 dinarjev. Kaj je torej cenejše? Tak moderniziran prevoz naših delavcev na delo pravzaprav ni nobena novotarija, ker to lahko vidimo že povsod po modernem svetu. Na vsak način pa bi bilo za nas nujno potrebno, da se ta problem prične reševati, kar bo prav našemu delavcu, ki ne more stanovati na Jesenicah zaradi stanovanjske krize, olajšano marsikaj v njegovem življenju, predvsem pa Železarni Jesenice v dvigu proizvodnje in znižanju režijskih stroškov.

B. N.

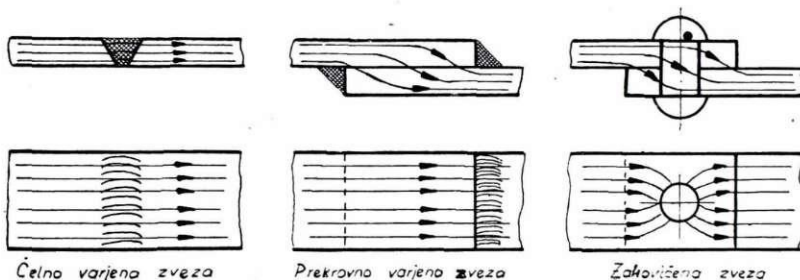
Lastna prevladnost
najboljša varnostna
naprava!

zvišane napetosti so v vseh slučajih vzrok hitrejšega porušenja posebnost še takrat, kadar obremenitve niso statične, ampak se časovno spreminjajo. Take dinamične obremenitve, ki dosegaajo v gotovem času svojo največjo in najmanjšo vrednost, v razmeroma kratkem času razširijo lahko tudi nevidno razpoko preko oslabiljenega preseka, pričeneši od mest A, B in tako povzročijo porušitev.

Iz navedenega sledi:

2. Zakovičena konstrukcija je tudi s trdnostnega ozir. napetostnega stališča neugodnejša od varjene, ker je glede na način vezave nujno potrebna oslabitev nosilnega preseka.

Kot tretje pa bi pregledali še in primerjali varjeno konstrukcijo z zakovičeno v luči napetostnih silnic. Te napetostne silnice bi dobili, če po presekih vzdolž dolžine pločevine zvežemo točke z enako napetostjo med seboj. S temi napetostnimi silnicami si razlagamo tok oziroma prenos sile n. pr. vzdolž pločevine, to je iz ene pločevine na drugo.

sl. 3

Potek napetostnih silnic oz. prenos podane obremenitve iz ene pločevine na drugo, nam kaže jasno prednost čelno varjene vezave. Pri tej imamo nemoten paralelen pretok in tako nikakega mesta, kjer bi se silnice medsebojno zbliževale. Tako mesto, kjer se silnice medsebojno zgoščujejo, označuje mesto višje oz. visoke napetosti, t. j. mesto koncentracije napetosti, ki je običajno začetek porušitve nosilnega preseka.

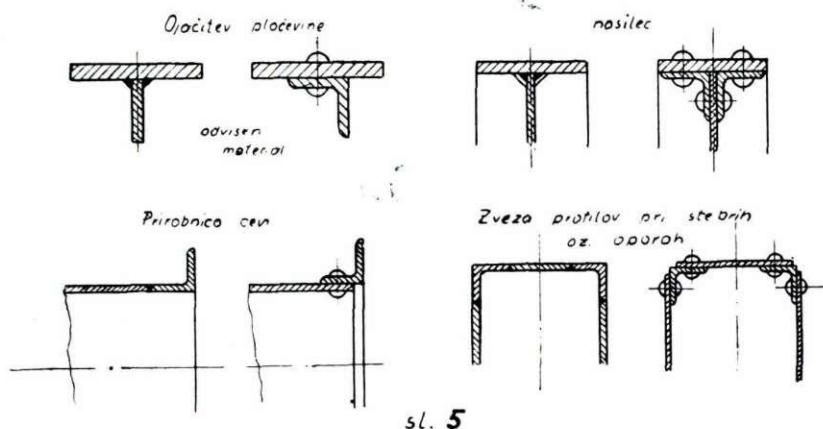
Neugodnejša z napetostnega stališča je iz slike 3. vidna prekrovna vezava, kjer se napetostne silnice lomijo v eni ravnini. Lomljene silnice imajo vedno tendenco, da se izravnavajo, ker pa jim to presek sam oziroma način vezave brani, nastanejo močne napetosti tudi v smeri, ki je pravokotna na smer silnic in tako dobimo v posameznih vzdolžnih rezih preko vezave, dokaj komplicirano in tudi trdnostno neugodno dvoosno ravninsko napetostno stanje. Današnja varilna tehnika, poznavajoč dobro to dejstvo, zato načelno odklanja vse na prekrivni način varjene vezave in kot pravilo postavlja posebno pri dinamičnih ozir. udarnih obremenitvah čelni način varjenja.

Najslabša glede porazdelitve napetosti pa je zakovičena konstrukcija. Tu pa dobimo zaradi 2 kratkega lomljenja napetostnih silnic, najprej v eni, nato še v drugi ravnini pravokotno na prvo, triosno oziroma kratko rečeno komplicirano večosno stanje, katerega natančna določitev je skoro nemogoča. V tehnični praksi dejansko vidimo rezultate tega kompliciranega stanja, saj nam laboratorijski preizkus varjene vezave in zakovičene, kaže na sliki 4., da je istosmerna (izvorna) napetost čelno varjene konstrukcije pri istosmerni obremenitvi za celih 300 kg/cm² lahko večja.

Tako tudi v tretje zagotavljamo velike prednosti varjenja pred drugimi načini vezav, ravno spet s trdnostnega odnosno ugodnega napetostnega stanja v nosilnem preseku vezave.

Dodajmo k vsemu, kar smo pravkar našteali, t. j. k prihranku na materialu in ugodnim napetostnim stanjem ter večji nosilnosti, še čas izdelave varjene ali pa zakovičene konstrukcije, pa so prednosti tega načina vezave nesporno dokazane.

Spodnje izvedbe na sliki 5 naj bodo v primerjavo obeh načinov glede porabe materiala in v ilustracijo pravilno izvedenih varjenih vezav.

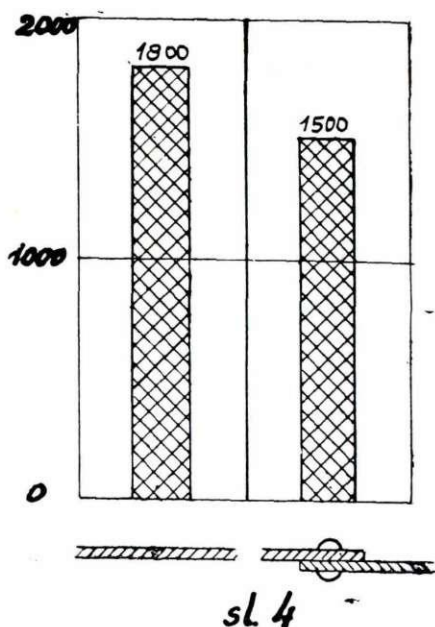
sl. 5

Če na kratko pregledamo in primerjamo zakovičeno in pa varjeno konstrukcijo, je razlika v porabi materiala med obema takoj vidna že iz posameznih nakazanih presekov. To večjo porabo in pa oslabilne nosilnih presekov diktira torej sam način vezave, preje opisane trdnostne razmere pa dovolj zgovorno nakažejo, kakšen naj bo novi način vezav v bodoče pri nas.

Pri vsaki varjeni konstrukciji v razliko od ostalih pa ne smemo pozabiti na važno dejstvo toplote, ki se ob varjenju razvija in s katero raztapljamo zvezni material. Toplotna energija na delih, ki jih vezemo, povzroča deformacije. Kovine, kot je znano, se pri dovedu toplote znatno raztezajo oziroma pri ohlajanju krčijo. Kovinski del, ki ga varimo in pri tem segrevamo le na tistem mestu, kamor polagamo zvar, se bo na tistem mestu tudi najbolj razširil in ob ohladitvi tudi najbolj skrčil. Varilci zato dobro poznajo tendenco, da se vsak varilni šiv po ohladitvi močno skrči. Tako n. pr. se 1 m dolg zvar pri:

debelini pločevine	skrči za:
12 mm	2.5 mm
15—20 mm	3.2 mm
20—40 mm	3.7 mm

Zaradi teh skrčenj v obeh smereh podolžno in prečno nastanejo na zveznem mestu močne notranje napetosti, torej že takrat, ko vezave še niti nismo obremenili z zunanjo silo. Zato ne pozabimo važnega dejstva, da je varjena zveza posebno pri nepravilni izvedbi že močno obremenjena ob nastanku. Da so te notranje sile, ki nastopajo ob varenju znatne, si lahko predstavljamo šele, če pogledamo zvarjeno konstrukcijo, ki smo jo z nepravilnim polaganjem zvarov močno skrivili in si pri tem zamislimo, kakšno silo bi bilo treba za to, če bi v mrzlem stanju poskušali neko podobno ravno konstrukcijo prav tako zviti kot je naša nepravilno varjena izvedba. Zato nam je glede na to, da se vsak zvar po ohladitvi skrči, in da nujno nastanejo v zvaru notranje napetosti, potreben temeljit študij, kakšne deformacije bodo ob polaganju zvara nastopile in kako bomo te notranje napetosti zmanjšali na minimum. S pravilnim polaganjem zvarov lahko zmanjšamo te napetosti na tak minimum, da ne pridejo bistveno do izraza in da ostane konstrukcija po zvarjenju res tako ravna, kot smo si jo zamislili. Najboljši način, ki pa vedno ni mogoč, pa je ta, da varjeno konstrukcijo izžarimo in tako odpravimo notra-

PREGLED DELA V DIT

DIT je dne 28. I. 1953 položil na občnem zboru obračun dela za pretečeno leto. Ob tej priložnosti so bili tudi sprejeti sklepi, od katerih naj omenimo samo dva najvažnejša:

Organizacijsko je treba društvo okrepiti s pritegnitvijo vseh aktivnih članov in uvesti primerne ukrepe proti vsem onim članom, ki so v pasivnem odnosu do društva.

Društvo je obvezno sestaviti in voditi sistematično evidenco o delu svojih članov in na osnovi tega po sposobnosti in razpoložljivem času odrediti zadolžitve njihovega udeleževanja v okviru društva v podjetju.

Ta dva sklepa, poleg drugih, predstavljata glavno nalogo, ki jo je treba pričeti in speljati do kraja. Da novi odbor DIT ni zaspal ob samih sklepih, potrjuje anketa, ki je pravkar v teku in ki naj služi za osnovo rešitvi prej navedenih sklepov vsega dosedanjega dela po občnem zboru.

DIT Jesenice vključuje danes okrog 180 članov. Pri strokovnih predavanjih pa jih sodeluje le 35 do 45. Približno četrtnina članstva in še te bi menda lahko naštel brez dolgega premišljevanja — ker so večji del vedno eni in isti. Število

sodelujočih se pomnoži samo takrat, kadar DIT prireja družabni večer ali Silvestrovanje. Te bi lahko šteli med »podporne člane«, ki imajo vštevisi reflektante za ekskurzije — prevladujočo večino. Je pa še tretja vrsta članstva, ki se niti strokovno ne udeležujejo, niti niso prezaposleni z družbenim delom v ostalih organizacijah, toda niti na zabavne prireditve DIT ne pridejo, da se ne bi na nobeno stran zamerili.

Kaj ima društvo od takega članstva in kaj taki člani od društva? Društvo slab glas in pa članarino, člani pa škodo, ker plačujejo samo članarino in to je edino kolikortoliko pozitivno delo od enega do drugega občnega zbora. Vsakdo bo priznal, da je bolje, če se taki člani sami odpovedo članstvu, kar je tudi namen ankete.

Šele ko dobimo jasno sliko, koliko imamo pravega članstva, istočasno pa, kako so naši člani zaposleni izven delovnega časa, bomo lahko pristopili k drugemu ukrepu t. j. k reorganizaciji DIT na osnovi sklepa III. Kongresa DIT, ki je bil od 21. do 23. nov. 1952 v Beogradu in pa k načrtnemu delu v zadolžitvah posameznih sekcij in članstva.

To je tudi odgovor na »vprašanje«, ki ga je zastavilo uredništvo »Železarja«.

Delo z anketo in reorganizacijo bo predvidoma zaključeno do konca meseca marca. Predlog odbora DIT je, da se organizirajo tri strokovne sekcije in to:

Metalurško-kemična sekcija
strojno-elektro sekcija
gradbena sekcija.

Razen teh bi bili vezani na DIT še varilna tehnika in livarska sekcija, ki je pa še takorekoč v povojih in bo o njeni vključitvi v DIT odločil šele »Občni zbor« livarjev, ki bo predvidoma čez nekaj mesecev v Ljubljani.

Takšna organizacijska oblika bo v mnogočem olajšala delo in po mojem mnenju dala tudi vse pogoje za širšo aktivizacijo članstva.

Kaj je bilo doslej narejenega v DIT in kaj je v nadaljnjem programu za bližnjo bodočnost?

Poleg družbenega večera v februarju, ki je dal najnujnejša ma-

nja napetostna stanja. Povsem napačen je postopek, da z udarci kladiva skušamo izravnati že mrzlo konstrukcijo. S temi udarnimi obremenitvami lahko povzročimo hude razpoke na materialu in tako načnemo rušiti nosilne preseke že pred nazivno obremenitvijo, za katero smo varjeno konstrukcijo namenili. Pri varjenju mora glede deformacij zato veljati edino pravilo, ki je: če smo s toploto deformacijo povzročili, jo moramo tudi s toploto odpraviti!

Ob tej priliki bi rad omenil še hudo kri, ki se je vsled nepoznavanja teh osnovnih principov razvila, kot posledica splošne mentalitete, katero preje v uvodu navajam in ki se ne tiče samo varjenja, ampak tudi dimenzioniranja na splošno. Govora je namreč o varjenem stebru za podporo strehe v kotlarni. Ostro razburjanje in kritika konstrukcije je bila ob postavitvi tega stebra oziroma ob komisijskem ogledu, na višku. Ne glede na zatrjevanje konstruktorja, ne glede na njegove računske dokaze, se je naročilo še en nov steber. Vsem vnetim zagovornikom novega stebra oziroma trditvam prešibkosti projektiranega stebra naj povem sledeče:

Danes je v tehniki, že lahko rečem, tisti čas, ko bi bilo treba poznati vsaj osnovne principe dimenzioniranja, če naj se določi prešibkost konstrukcije, ne pa da po ne vem kakšnih občutkih ali pa enostavno na oko določamo potrebno dimenzijo.

Pri vsaki izvedbi, ki jo kritiziramo, ni še dovolj, če nam na oko ne ustreza, treba je biti vsaj načelno z njo seznanjen, ne pa da se član varnostne službe pri stanju današnje tehnike izrazi, da se požvižga na vse račune in teorije. Pravilno je, da varnostna služba ostro bdi nad vsem, kar se gradi, da je vse grajeno v smislu varnostnih predpisov. Pri tem nesrečnem stebru moram še enkrat povedati, da bi ga morali obremeniti na višini 17 m s ca. 124 tonami, predno bi se uklonil. Pri najneugodnejši obremenitvi, to je pod snegom in vetrom, tako, da bi odpadlo ca 200 kg na 1 m² je več kot 12 kratna varnost zdaleka visoka številka. Baš zaradi tega povdarjam to, da dokažem na tem malenkostnem primeru, da ima po ljudskem pregovoru, strah, za nas velja neznanje, velike oči in da nas tak nesmiseln očesni primitivizem samo pri tem stebru, ki je več kot zadosti dimenzioniran, stane ca 250.000 din. Žalostno pri vsem tem je namreč to, da se celo obratovodje, ki bi v principu morali na hitro pregledati račun, izražajo, da bo steber klecnil kot žrebe. Brez dvoma si s takimi izjavami ne dajejo baš dobre strokovne legitimacije. Res je po drugi strani, da vsakdo ne more vsega vedeti in znati, zato pa naj v takih slučajih bo vsaj toliko prizanesljiv do kolektiva, ki se trudi, da ustvarja, da ne bo s svojimi »strokovnimi« izjavami čisto po nepotrebnem zapravljal denarja samo zato, da bo konstrukcija ustrezala njegovemu »strokovnemu« očesu in občutku.

Pravtako so se vsled svoje neažurnosti spotikali tudi nad čisto pravilno izvedbo medsebojnih vezav profilov po načinu čelnega spoja in zahtevali pokrovni spoj in diagonale ter ne vem še kaj. Ne bi še enkrat nakazoval, kar sem podal o pravih potekih napetostnih silnic — pri čelnem spoju, pač pa naj na tem tako enostavnem in vsakdanjem primeru pokažem tehnično mentaliteto, ki je pri nas preveč splošna. Res je, da sami proizvajamo osnoven material, vendar se moramo kljub temu zavedati, da vsak kg železa, zapravljen na račun naše nevednosti, odtegujemo skupnosti, odtegujemo naši socialistični izgradnji. Tudi za nas ima ta proizvedeni osnovni material visoko ceno in te cene ne smemo dvigati s tem, da ostajamo na starih, dandanes v tehniki sploh ne več veljavnih principih ali pa, da kar je mogoče še slabše, oportunistično skrivamo svoje nepoznavanje za predimenzioniranjem vsake konstrukcije.

Zato bi ob koncu še enkrat povdaril in nakazal našo pot: Z razpoložljivimi sredstvi, s poglobitvijo v probleme, s temeljitim študijem, k novim, popolnejšim konstrukcijam, da bomo v čim krajšem času še bolj uspešni v izgradnji socializma.

terialna sredstva za normalno poslovanje, so bila predavanja dne 18. februarja ing. Nikoliča »O vtisih s potovanja po ZDA«.

Dne 4. marca debatni večer po vprašanju investicij Železarne Jesenice v l. 1953 in

11. marca predavanje ing. Hafnerja »O vtisih iz potovanja po Nemčiji, Franciji in Belgiji« (prvi del),

26. februarja pa smo obiskali razstavo UNESC-a »Plastične mase« in »Jedrna fizika« v Ljubljani.

Delo odbora se je usmerilo prvenstveno na povezavo z ljudsko tehniko, drugimi organizacijami in MOLO, razen tega pa na pripravo ankete in reorganizacije DIT.

Odbor mora do konca meseca

izvesti reorganizacijo v društvu. Določena je posebna komisija za pripravo obiska nekaj večjih industrijskih podjetij v državi, namenjenega prvenstveno onim članom DIT, ki teh podjetij doslej niso imeli priliko videti. Ekskurzija je predvidena za konec meseca aprila ali prvo polovico meseca maja.

V pripravi je tudi program predavanja tehniških filmov s strokovno razlago. Ti filmi se bodo predvajali za članstvo DIT in za širši krog, kot je bila praksa doslej, razen tega pa za MIŠ in za posamezne obrate, v kolikor bo za to obstojal interes. Za začetek so v programu sledeči filmi: »Orodni stroji«, »Kdo daje tempo industriji« in »Mladinska šola za tehnične posle«.

Razen tega so v pripravi tudi

predavanja ekonomsko-političnom vzgojnega značaja namenjena članom DIT-a, pa tudi za ostale članke kolektiva, prvenstveno članke Delavskega sveta.

Teh nekaj vrstic naj bo kratek pregled dela in bi ob zaključku pripomnil le še to, da se v celoti strinjam s pozivom uredništva »Železarja« članstvu DIT. Člani DIT-a, pišite čimveč v »Železarja«, v strokovno časopisje in dnevnike. S tem vzgajamo kadre, dajemo ljudem iniciativo za mnoge zdrave zamisli v delu, razen tega pa seznanjamo skupnost z našim delom in življenjem, o čemer so čitalci raznih časopisov informirani žel čisto na nestrokovno in napačen način.

Ing. Marolt

V ŽIČNI VALJARNI SO SVOJIM UPOKOJENCEM PRIREDILI DRUŽABNI SESTANEK

Dne 25. 3. 1953 je priredil kolektiv žične valjarne družabni sestanek, na katerega je povabil vse svoje še živeče upokoјence. Uvodoma je obratovodstvo in zastopstvo sindikalne podružnice pokazalo vse nove tehnične naprave obratov žične valjarne. S posebnim zanimanjem so si ogledali nove navijalce in žičnico. Spomnili so se prav tu nekdanj zelo nevarnega in težkega dela, saj so morali po 12 ur na dan z ročnim delom vlačiti okoli 60 kg težke žareče kolobarje. Pri tem pa so bili v stalni nevarnosti, da jim žareča kača skoči na hrbet ali se zamota okoli telesa. Pravočasno in urno je bilo treba odskočiti v stran in sreča v nesreči je bila, če si odšel z dela samo s prežgano obleko, vse prevečkrat pa je marsikdo moral s težkimi opeklinami v bolnico. Z novimi modernimi napravami je delavcu olajšano delo in zasigurana varnost.

Po ogledu tovarne se je zbral ves kolektiv v dvorani Delavskega doma pri »Jelenu«, kjer so bili upokoјenci lepo pogoščeni. V pozdrav so jim zapeli pevci DPD »Svoboda«, obratovodja tov. Ramuš jih je pozdravil v izbranih besedah, njegov asistent tov. Grošelj pa jim je razdelil lične diplome za njihovo dolgoletno, trudapolno toda uspešno delo. Pozdravila sta jih tudi predstavnika sindikalne organizacije in Upravnega odbora. Pravtako jih je počastil s svojim obiskom tudi glavni direktor tov. Ropret Viktor, ki je vsakemu posebej prav prisrčno podal roko in čestital!

Na željo upokoјencev se je prirediteljem tega lepega družabnega sestanka zahvalil tov. Konrad

Ažman, zaposlen dolga leta kot vodja v žični valjarni in se spomnil vseh težkih in lepih časov, ki jih je preživel skupaj s kolektivom. Kot predstojnik obrata je vedno gledal le na koristi skupnosti in s to skupnostjo se je tudi vedno zavedal dolžnosti, ki so jih imeli do čim večje in boljše produkcije v povojnih letih. Za blagor naše domovine in vse skupnosti so se morali vrteti valji noč in dan, v nedeljo in praznik. Poudaril je tudi potrebo in veselo dejstvo, da mlajši delavci ne pozabljajo svojih starejših že upokoјenih tovarišev. Ob koncu se je spomnil še mrtvih padlih tovarišev, ki so dali svoja življenja za našo boljšo bodočnost. Vsi navzoči so njihov spomin počastili s trikratnim Slava, pevci pa so jim zapeli.

V zanimivem govoru je nato tov. Sušnik M. prikazal težko delo v žični valjarni še pred dolgimi desetletji, ko je sam kot 15 letni fant začel delati v tem obratu po 12 pa tudi 18 ur na dan. Spomnil se je pogojev, v katerih se je takrat mladina morala razvijati in današnjih pridobitev in ugodnosti, ki jih naša mladina ima, ne samo v strokovnem usposabljanju, temveč tudi na vseh drugih področjih.

Vsi, predvsem pa upokoјenci žične valjarne, so bili na prireditvi zelo zadovoljni, prirediteljem pa so od srca hvaležni z željo, da bi tudi oni — njihovi tovariši — po uspešnem življenjskem delu, veseli in zadovoljni uživali v pokoju, ob veliki in lepi skrbi naše socialistične domovine do njih, kot uživajo zdaj sami, pesem življenja.

ZAŠČITA PRED POŽARI V OBRATIH

I. Vzroki požarov in njihova zaščita

A) Vzroki:

Imamo tri vrste vzrokov, zaradi katerih nastajajo požari:

- a) zaradi prirodnih pojavov,
- b) zaradi kemičnih in fizikalnih procesov,
- c) zaradi nepazljivosti kolektiva ali človeka-posameznika.

a) Prirodni pojavi:

1. Požarna strela. Požarni strela so največ izpostavljena razna visoka poslopja, podstrešja zgradb itd., ki absorbirajo mnogo vode. Edino dobro zaščitno sredstvo proti njenemu učinku je dober strel vod, ki mora biti izveden po obstoječih predpisih.

2. Sončna toplota: Zračni mehurčki, ki se nahajajo v steklu, steklenicah ali steklenih zidakih itd. vplivajo kot povečevalno steklo in s tem lahko vnamejo vnetljive snovi. Jeklenke, napolnjene z raznimi plini pod visokim pritiskom, zelo rade eksplodirajo, če so izpostavljene soncu. Pod vplivom sončnih žarkov se nam snovi tudi razkrajajo: fosfor, mešanica klorovih plinov z drugimi plini, eksplozivni, etri itd.

b) Pojavi kemičnih in fizikalnih procesov:

H kemičnim pojavom prištevamo v glavnem vse one, ki nastanejo vsled samovnetljivosti snovi. Snovi, ki so samovnetljive, so vse one, katere imajo nizko vnetišče. Sem spadajo razna olja. Po vrsti nevarnosti samovnetja bi bila: firnež iz lanenih olj, olja bombažnih semen, konopnena olja, makova olja, medtem, ko mineralna olja nikakor niso samovnetljiva, ampak le v tem primeru, ako so z njim prepojene vlaknate snovi, to je lan, bombaževina, in splošno pletenine iz tega materiala. Z mineralnimi olji prepojene snovi: slama, plutočina, žagovnica, saje in slično so pa zelo lahko samovnetljive, če so trdno zapakirane ali v večjih količinah v nasutem stanju vskladiščene tako, da se nam lahko akumulira toplota. Najbolj poznana je vnetljivost čistilne volne. Tudi visoko v skladiščih vskladiščeno usnje ni izvzeto od samovnetljivosti,

kakor tudi naravni živalski lasje, ovčja volna itd. Če les dalje časa segrevamo, se nam tvori pri 230° C že neke vrste oglje, ki se vsled kemičnega procesa že kot tako samo vname. Premogi so toliko bolj podvrženi samovnetljivosti, čim več imajo proste huminove kisline in lignina ali pa, če so skladiščeno na zraku v velikih količinah. Splošno ima skladiščenje v večjih količinah tudi pri šoti, senu, slami itd. nagnjenje k samovnetljivosti, če ima določeno začetno toploto za samovnetje. Razne rastlinske materialije so samovnetljive po večini takrat, če še niso popolnoma odmrle, ko so torej še nekoliko vlažne. To velja posebno za rastlinsko živalsko hrano, žito, slamo itd. Pri teh snoveh nastaja samovnetljivost zaradi bakteriološkega procesa, ki pod temi pogoji nastaja.

Gorljive snovi se lahko vnamejo tudi brez plamena vsled vpliva toplote, ki nastaja pri izžarevanju, če je toplota tako visoka, da doseže oziroma preseže vnetišče. Radi trenja nastajajo tudi visoke toplote in večkrat tako visoke, da se nam gorljive snovi vnamejo. Na pr. drsenje jermenov na jermenicah, nepravilno vložene osi v ležajih itd. Torna elektrika nam povzroča tudi eksplozije na zračnih zmesih, pomešanih s prahom.

c) Nepazljivost kolektiva ali posameznika:

Do malega odstotka nastane požar zaradi človeške nepazljivosti, vsled česar trdimo, da je možno vsak požar zatreti.

1. Požari iz zlobe nastajajo iz sle po dobičku, oškodovanja svojega bližnjega, zavarovalnega zavaroda, vsled zlobe ali bolezni, pijanosti, maščenja itd.

Te vrste požari se povzročijo večinoma z vžigalicami ali tekočimi gorivi, večkrat pa tudi s pripravi mi za časovno vžiganje na kraju ali daljavo. Znaki, ki so vidni in sumljivi za tak požar so na. pr. porazdeljena žarišča požara, odprta vrata, okna, pri vratih pe-

či ali pa sledovi na nepričakovanih mestih.

2. Požari iz malomarnosti imajo svoje vzroke po večini v nepravilnem ravnanju z ognjem in proti ognju nevarnimi sredstvi, to se pravi v okolju, kjer je nevarnost gorljivih sredstev: pri varjenju, pri osvetljevanju plinskih vodov itd. Kajenje je v vseh obratih, če so količaja opasni proti požaru, prepovedano. Prepoved mora biti brezobzirno izvajana v prostorih kot tudi v okolju takih obratov. Vodstvo obrata mora prednačiti s primerom in stalnimi opozarjanji ter dovoljevati kajenje samo v odrejenih prostorih.

B) Zaščitne mere:

a) splošne mere proti požaru:

1. Pouk: Celotni kolektiv mora biti o požarni nevarnosti točno in strokovno poučen, kakor tudi o vseh napravah, ki so v obratih v svrhu gašenja požara. Pouk se mora izvršiti teoretično in praktično na posameznih delovnih mestih in obratih.

Vsi požarni predpisi naj bodo v obratih vidno razobešeni. Posebno obratovodje in mojstri morajo biti z njimi seznanjeni. Zahtevati se mora 100% izpolnjevanje teh predpisov in tudi stalno na njihovo vsebino opozarjati ter javljati vse spremembe. Informacije in pojasnila o vsem naj da v prvi vrsti poveljstvo gasilstva v podjetju ali v dotičnem kraju.

2. Red v obratu. Kjer je nered in ravnodušnost do vsega, kjer odpadki ležijo po kotih, kjer debele plasti prahu ležijo na raznih vodih itd. je največja nevarnost požara. Pri vsem tem je potrebno, da skrbimo tudi za odgovarjajoče higien-ske naprave in da tudi s temi sredstvi požarne možnosti zmanjšamo, ker nam pri zavarovanju proti požaru s svojimi predpisi v marsičem pomagajo.

3. Čuvanje. Večina požarov nastane v času obratovanja in po končani dnini. Zato moramo po zaključku obratovanja dobro pregle-

dati ves obrat po vseh mestih, kjer bi bilo možno, da se nam ob nezasedenem obratu n. pr. preko noči, samo vname. V večjih obratih je potrebno, da se obrat čuva tudi preko noči. Isto se priporoča v večjih skladiščih. Za nočno službo morajo biti nastavljeni ljudje, ki so fizično močnej in zmožni opravljati službo čuvaja. Za kontrolo istih, kako so vršili svojo službo, imamo takozv. čuvajske ure.

b) Požarne zaščitne mere na obratnih napravah in materialih.

1. Kurjava. Centralna kurjava ima prednost pred vsemi ostalimi napravami za kurjenje, ker je proti požaru še najvarnejša. Grelci (kaloriferi) naj ne bodo nikoli prekriti, ker je njihovo čiščenje sicer oteženo. Kjer pa imamo odprta ognjišča, in tega nikakor ne moremo preprečiti, jih moramo posluževati s kvalificiranimi delavci. Poleg tega morajo biti sezidana po predpisih, ki veljajo za odprta ognjišča.

Železne peči naj se po možnosti ne uporabljajo. Posebno je povdariti, da mora biti pri vsaki peči podzidava peči odgovarjajoča, da ima peč predpisana vratica, da je tesna in brez vsakih špranj, da je dovoljno oddaljena od vseh dimnih cevi in cevi same od vseh gorljivih predmetov. Dimne cevi, če so potrebne, naj bodo v dobrem stanju in naj pravilno vodijo v dimnik. Za posluževanje ognjišč se mora uporabljati samo kvalificirano delavstvo.

Pri plinski kurjavi se pa priporoča uporaba lito-železnih peči. V prostorih, kjer lahko nastajajo eksplozije, naj se uporabljajo samo zaprte plinske peči. Bencinskih peči ne uporabljajmo in najboljše je, da so prepovedane. Za uporabo butana in propana kot goriva veljajo posebna stroga pravila.

2. Razsvetljava. Od vseh je najsigurnejša električna razsvetljava, če je seveda napeljana po vseh predpisih. (Za to veljajo posebni predpisi). Po možnosti naj se vsaki dve leti pregleda vsa električna napeljava po strokovnjaku in po potrebi popravi in preuredi. Posebno nevarno je, ako pri napeljavi premostimo varovalke, ker je proti vsem predpisom in zakonom. Zapretna je za to itak posebna

kazen. Varovalni pokrovi stikal, varovalk, vtikal itd. morajo biti v redu in pravilno pritrjeni ter vsi električni vodi dobro izolirani in zavarovani.

(V ostalem glej elektrotehniške predpise).

3. Materialije za obratovanje, kot so: goriva, kisline, plini itd. vskladiščeni in uporabljeni v skladu s posebnimi predpisi, ki so več ali manj že objavljeni in veljavni.

C) Omejitve požarov z gradbenimi in obratno-tehničnimi merami:

a) Zgradbe:

Vsaka zgradba mora imeti na vse strani zavarovano lego. Varovalna oddaljenost znaša najmanj 50 m od ognja (zavarovanega) nevarnega poslopja, kar je zelo važno. V ostalem zavarujemo zgradbe s požarnimi zidovi, ognjevarnim zasteklevanjem oken ali tudi na ta način, da vse važne dele v obratih prestavimo na drugo stran, ki ni izpostavljena požaru. Prihodi morajo biti najmanj 1,25 m široki in 2.50 m visoki medtem, ko za vožnjo 2.50 m široki in 3.20 m visoki. Kjer je potrebno, da moramo postavljati v primeru požara težko vrtljivo lestev, mora biti podlaga toliko trdna, da zdrži kolutni pritisk najmanj 5 ton. Zagraditev pred prostorom in njihova zazidava ni priporočljiva kakor tudi ne prekrivanje dvorišča z raznimi ostrešji.

b) Gradbene materialije:

Pri požarih nastajajo temperature tudi do 1500° C. Material je pri tem izpostavljen raznim spremembam temperature, ki so še posebno velike, ko jih pri gašenju oblivamo z vodo. Odpornost proti ognju je zato posebno važna, ker je od nje odvisno vprašanje s kakšno brzino se bo požar razširil.

c) Zidaki in gradbeni material:

1. Naravni kamen je navadno zelo malo vzdržen proti požaru. Navadno nam razpoka ali se razleti že pri malem segretju zaradi nenakomernega širjenja svojih osnovnih elementov, iz katerih se sestoji. Posebno se nam pa spominja kemično v ognju naravni kamen apnenec, marmor, dolomit itd. Edini bolj odporen proti ognju bil kisli kremenčev pesek.

2. Umetni kamen je mnogo bolj-

ši od naravnega, kar se tiče ognje-vzdržnosti in posebno zidaki iz apnenčevega peska, glin, betona, železobetona, klinkarja itd. Navadna žgana opeka je proti visokim temperaturam zelo občutljiva, Lahko jo smatramo kljub temu kot dosti ognjevzdržno.

3. Lahka gradbena sredstva so iz najrazličnejših anorganskih snovi sestavljena in veljajo za materialije, dobro vzdržne proti ognju.

4. Steklo ni ognjevzdržno, ker se nam že pri 1000° C raztaplja. Kljub temu se pri najrazličnejših izvedbah uporablja kot žično steklo, elektro steklo, zidaki iz stekla, stekleni beton. Tudi zatvor odprtin v požarnih zidovih je s pomočjo stekla dovoljen.

5. Les je toliko lažje vnetljiv in gorljiv, čim lažji je in čim bolj je presušen. V popolnoma suhem stanju so iz lesa: ogrodja ostrešij, barake, skednji itd. Zato so tudi mnogokrat hitro od ognja uničeni in nosilci so navadno iz trdega lesa. Slednji nam ostanejo kljub požaru še ure dolgo kot dobro nosilno sredstvo. Nosilni leseni deli so navadno prevlečeni z ognjeodpornimi prevlekami, ali impregnacijo. Lesena ogrodja ostrešij imajo namreč samo takrat neko vrednost, če v podu podstrešja nimamo nikakih gorljivih snovi. Za impregnacijo smemo uporabljati samo dovoljena sredstva, ki jih pa moramo od časa do časa obnavljati.

6. Železo in njegove konstrukcije so proti požaru, če niso zavarovane zelo občutljive. Na primer: 20 m dolgi nosilec se nam podaljša pri 500° C za ca. 12 cm in s tem seveda potisne svoje ležaje na vzven. Nosilnost znaša pri tej temperaturi samo še polovico prvotne nosilnosti. Pri 800° C se nam navadno celotni nosilec ali konstrukcija naenkrat zlomi in mnogokrat brez posebnih predhodnih znakov. Zato morajo biti železni nosilci in konstrukcije, če so od ognja ogrožene, vedno zavarovane z ognje-vzdržnim plaščem.

d) Gradnja:

1. Navpični požarni prerezi. Zgradbe morajo biti ločene ena od druge s požarnimi zidom. Večje zgradbe morajo biti deljene v po-

samezne požarne odseke in to ne preko 400 kvadr. metra površine. Če pa to ni mogoče, naj bodo pa vsaj požarni zidovi največ 25—40 m drug od drugega oddaljeni. Požarni zid ne sme biti predrt z odprtini ali grajen z lesenimi nosilci, splošno lesenimi deli, dimniki ali sličnim oslavljen. Zgrajen mora biti najmanj 0.30 m preko strehe, kjer pa to ni mogoče, moramo na obe strani požarnega zidu v razdalji 0.5 m vse lesene dele opustiti in preko krone požarnega zidu povleči ognjevarno ploščo iz cementa ali sličnega materiala, širine 1, 25 m. Če pa morajo biti odprtine v požarnem zidu, jih moramo tesno in ognjevarno zapreti. V odpornih zidovih, naj se dela minimalno število odprtin: vrata, okna, odprtine za cevovode, vrvi, transportne naprave, pogonske osi in tako dalje.

2. Horizontalni požarni prerezi. Pri požarnem napadu na več nadstropna poslopja so bistvene važnosti horizontalni prerezi. Če stropi pregorijo in objame ogenj gornje prostore, je napad od nadstropja do nadstropja vedno težji. Poleg tega, je ob vstopu v prostore višjih nadstropij vedno nevarno, da se zruši pod ali strop. Pri tem moramo računati, da s popolno zrušitvijo podov uničimo tudi celotno poslopje. Zato naj bodo podi nepropustni za vodo, ker z njo lahko napravimo več škode kot koristi. Strop naj bo na zunaj vedno nekoliko nagnjen, da voda pri gašenju lahko odteka. Stropi naj bodo s kar najmanj predrtimi odprtini in zapore teh odprtin morajo izkazovati iste lastnosti in ognjevarnost, kakor strop sam. To velja posebno za stopnišča, razne šahte dvigal itd.

3. Strehe. Kjer imamo nezavarovane železne strehe, pa tudi lesene, ne smemo na podstrešju skladiščiti gorljivih stvari. Z lesom prekrita ostrešja, naj se ne uporabljajo nad stanovanjskimi poslopji. Uporabna so le še tam, kjer imamo celoto poslopja iz lesene konstrukcije in kjer vemo, da bo vse zgorelo, ako bo nastal požar. Najobčutljivejše od vseh slamnatih in lesenih streh so one, ki so krite z lesenimi skorjami. Ognjevarno prevlečene strešne konstrukcije in

železobetonske strehe zadostujejo vsem zahtevam ognjevarnosti. Strehe, ki hitro pregorijo in lahko propuščajo dim (ostrešja prekrita s strešno lepenko) se lahko gasijo. Tudi je škoda radi vode pri gašenju manjša. Pri težko pregorljivih

strehah, kjer so slednje krite s pločvino, cementom, metalom itd. moramo pri požarnem napadu pomagati s tem, da večja strešna okna ali gornjo svetlobo razbijemo z zunanje strani.

(Nadaljevanje prihodnjic)

VEČER UPOKOJENCEV ZAŠČITE

V soboto, 7. 2. t. l. je bil v prostorih doma „Svobode“ pri Jeleni skromen a vendar prijeten tovariški večer upokojencev zaščitne službe Železarne. Med upokojenci, ki jih vidimo na priobčeni sliki so tovariši z dolgimi leti službe in celo 40 letnik.

Pred pričetkom tovariškega večera se je tov. Bergant Franc zbranim upokojencem lepo zahvalil za njihovo dolgotrajno delo. Prav tako so se upokojenci zahvalili za izkazano gostoljubnost in v krat-

kem nakazali borbo delovnega človeka v kapitalistični Jugoslaviji. Danes pa si mi delovni ljudje ustvarjamo sami svojo lepšo bodočnost, ki ne bo poznala izkoriščanja in zapostavljanja delovnega človeka, kot so to doživeli naši očetje. Gremo s pogumnim in odločnim korakom v bodočnost k novim zmagam dela naprej po poti naše neuklonljive in borbene ZKJ za srečo našega kolektiva in vseh delovnih ljudi jugoslovanskih narodov.

Omahna Lado

Delovna disciplina, strokovna usposobljenost in zavest dolžnosti, ki jih imamo do socialistične skupnosti naj bodo tudi Tebi sredstva za dvig proizvodnosti!

SKRB ZA KMETIJSTVO JESENIC ALI POZABLJANJE NA DEJSTVA

Takole stoji dobesedno v dopisu Splošne kmetijske zadruge Jesenice Ljudskemu odboru MO Jesenice:

Na odločno zahtevo vsega našega članstva vlagati upravni odbor zadruge **protest** zoper novi urbanistični načrt gradnje mesta Jesenice... Uničena bodo vsa kmetijska gospodarstva, ker dobro poznamo demokratičnost (kaj naj bi to pomenilo v tej zvezi ne vemo!) in **izkoriščevalnost Železarnice** Jesenice, ki jemlje zemljo drugih brez dogovorov in brez odškodnine... in hoče na tem našem zemljišču zgraditi stanovanjski park poceni s **strahotnim** oškodovanjem nas malih kmetov... Kmetijska zadruga se smatra poklicano, da opozori oblast na to **strahotno izkoriščanje** in zahtevamo, da se kmetijska prvovrstna zemljišča ne zazidajo in nasilno ne razlašajo kot je **običajna metoda Železarnice Jesenice**... Prosimo pa tudi, da nas zaščitite **pred uničenjem in izkoriščevalnim stremljenjem**, ker tudi mi kmetje Jesenic smo del delovnega ljudstva itd."

Sledijo podpisi predsednika KZ, Smoleja in članov odbora: Žumer L., Noč Ludvig, Krašovec P., Kum A., Noč A., Potočnik, Rajhman J., Smolej O., Puc M., Vidic F. in Klemenc.

Naj omenimo v prvi vrsti, da so ti jeseniški kmetje predvsem iz Kor. Bele, o tem, kar se dogaja na Kor. Beli se je pa že pisalo, pa še bi se lahko. Ob takem dopisu se človek nehoče vprašati, kako je kaj takega sploh mogoče, saj nazadnje v tako zlobnost, podtikanje, potvarjanje in omejenost le težko verjameš. Saj se razume prizadetost tega ali onega, ko izgubi kos zemlje na kateri je vse življenje garal, razume se tista priraščenost kmeta k zemlji od katere nazadnje tudi živi, ni mogoče pa razumeti načina in tona, kako se tako stvar obravnava, tistega neprekritega sovraštva do vsega, kar je delavskega in naprednega. In koliko so avtorjem tega dopisa mar interesi vse skupnosti, interesi delavskega razreda, se vidi že iz žaljivega obrekovanja Železarnice Jesenice, katero predstavlja le in samo naš delovni človek.

Kar se tiče „**protesta**“ proti novemu urbanističnemu načrtu velja pregovor: „Po toči zvoniti je prepozno!“, kajti prav ta urbanistični načrt je bil na razstavi vsem na vpogled, prediskutiran na zborih volilcev in na njih tudi sprejet. In na podlagi tega urbanističnega načrta gradi Železarna. Da pa gre vsaka razširitev naselja tudi na račun kmetijske obdelovalne zemlje je jasna zadeva. Povsod je tako! Kdo tukaj koga in zakaj izkorišča, pa je resnična uganka. Slehernemu Jeseničanu je preveč znana stanovanjska kriza, saj jo trdo občuti na svoji koži, in zahteva po sodobno urejenih novih delavskih naseljih je nuj-

nost, ki je bila pri nas na žalost še celo do kratkega nekoliko zanemarjena. Da pa Železarna in s tem delavstvo Železarnice, katere gospodar je, izkorišča in jemlje zemljo brez odškodnine, pa vsekakor ne drži in je vse to samo bolno in omejeno podtikanje. Za vso razlašeno zemljo je Železarna še vselej nudila odškodnino bodisi v gotovini, bodisi v obveznicah državnega posojila ali celo z zamenjavo zemlje kje drugod in to v večini primerov pod zelo ugodnimi pogoji in v dejanski ali celo večji vrednosti. Jasno pa je, da je bila Železarna primorana v posameznih primerih, kjer je bilo stališče poedincev tako ozko in egoistično, brez slehernega razumevanja do potreb skupnosti in pomanjkanja delavskih stanovanj, poseči po ostrejših ukrepih, zlasti, če je šlo za lastnike zemlje, katerih osnovni poklic je delo v Železarni. Do kmetov, ki so resnično odvisni samo od zemlje, pa je bila Železarna zelo obzirna in se je vedno trudila doseči zadovoljivo rešitev, le če so bili tudi kmetje zato. Jasno pa je, da zaradi enega ali dveh poedincev, ki vidita samo svoje osebne koristi, ne bo zastal ali celo obstal urbanistični razvoj Jesenic, ki je osnovan na sodobnih in naprednih načelih z jasno perspektivo zadovoljiti in dvigniti družbeni standard delavstva, ki edino predstavlja Jesenice kot take.

O strahotnem oškodovanju in uničenju kmetijstva pa tole: kjer je razvita močna industrija ni mesta za kmetijstvo in z razvojem in življenjem ta industrija kmetijstvo tudi izpodriva. Da pa na teritoriju jeseniške občine praktično kmetijstvo ne pomeni skoraj nič, jasno priča dejstvo, da predstavlja v lanskem narodnem dohodku postavka kmetijstva le 0.4% dohodka. Tarnanju v dopisu, kaj vse bodo Jesenice izgubile zaradi zmanjšanja kmetijske zemlje, pa nudi lep odgovor sam jeseniški trg, ki je vedno prazen in minimalen procent na Jesenicah proizvedenega mleka napram celotni potrošnji, ki jo krije dostava mleka od drugod.

Jesenice gredo svojo razvojno pot, ki se jasno in razumljivo opira v prvi vrsti na industrijo in delavstvo zaposleno v tej industriji. Ta razvoj je v interesu naše socialistične skupnosti, v interesu delavskega razreda Jesenic in Jesenic samih. Tega razvoja ni mogoče zavreti, najmanj pa z ozkimi, osebnimi in nerazgledanimi izpadi proti delovnemu človeku Jesenic, proti kolektivu Železarnice, ki s svojim delom ustvarja pogoje za ta razvoj, ki je samo sestavni del celotnega razvoja naše socialistične skupnosti. Zoperstavljanje se temu razvoju, pa se pravi biti sovražnik slehernega napredka in sreče delovnega ljudstva naše domovine.

Upoštevaš vedno predpise higiensko-tehnične zaščite?

JESENICE BODO V BLIŽNJI BODOČNOSTI VAŽEN TURISTIČEN CENTER

Jesenice so znane širom naše domovine po jeklu in ostalih železarskih produktih. Prestara je ta dejavnost in že za časa Valvazorja so bile Jesenice važno središče železarske industrije. Njihovi izdelki so osvajali svetovna tržišča in so sloveli v Italiji in prekomorskih deželah bližnjega vzhoda. Znanje so prenašali v krogu svoje družine iz rodu v rod, vse do današnjih dni. Spremembe v zunanjem svetu so vplivale tudi na delo v v naših krajih. Prihajale so krize in dobre letine. Skromno in tedanjim sredstvom primerno se je razvijala podjetnost kraja in v drugi polovici prejšnjega stoletja našla svojo dokončno obliko z ustanovitvijo Kranjske industrijske družbe. Tik pred drugo svetovno vojno so se modernizirali obrati z namenom, da se vsaj do neke mere obdrži korak s hitrim razvojem železarske industrije v sosednjih državah.

Po osvobodilni vojni je prišla nova doba, ki je pomedla z ostanki starega kapitalističnega sistema, z njo pa so prišle nove velike naloge. Porušena domovina je nujno rabila na tisoče ton jekla vseh vrst, da bi se čim prej odstranile ruševine in vrnilo normalno življenje. Velike so bile zahteve in jeseniški železarji se niso ustrašili teh nalog. Kmalu so bili obnovljeni plavži, martinovke in proge v valjarnah. Produkcija je rasla in bruhala tisoče ton jekla v najrazličnejših kvalitetah in vrstah. Z blokado informbiroja so bile Jesenice postavljene pred nove naloge: oborožitev naše Armije. Vrstili so se uspehi za uspehom, nastajali so novi objekti in novi proizvodi. V borbo za dosego plana so bile vložene vse ročne in umske sile našega kolektiva. Prihajali so novi delavci iz bratskih republik, da pridobe tu znanje za nove obrate. Z vsem tem pa so rasli tudi problemi javnega življenja in družbenega standarda. Šele sedaj, ko so ključni objekti že skoro v zaključni fazi, smo ugotovili, da smo živeli samo za naloge naše države skupnosti in v tem izživeljalu

skoro povsem pozabili na dolžnosti in probleme, ki so rasli in nastajali z nami.

Šele z decentralizacijo državne uprave in z uvedbo delavskega samoupravljanja so bili podani pogoji za uspešno reševanje nalog našega kolektiva. Podrobnejši pregled javnega dela je pokazal, da smo opravili veliko delo, vendar premalo v primeri z zahtevami, ki so nastajale. Vprašanje mladine in njenih dolžnosti do naše nove družbene stvarnosti, predstavlja tudi pri nas svojstven problem.

Potrebe našega delavca so prerasle skromnost preživele sedanosti in je nujno potrebno, da prav vsi sodelujemo po svojih močeh pri reševanju številnih nalog.

Res je, da naša kulturna in športna društva zbirajo okoli sebe znaten del naših delovnih ljudi, niso pa kos nekaterim nujnim nalogam, zaradi premajhnih sredstev, s katerimi razpolagajo. Nedavni sestanek predstavnikov športnih in kulturnih društev je prikazal, da obstoja dobra volja, da pa manjka finančnih sredstev in podjetnosti. Da se preneha s sedanjo metodo dela v javnem življenju naših društev, je bil na osnovi teh razgovorov in sporazumno z vsemi športno-kulturnimi delavci, izdelan investicijski program, ki pomeni pravo prelomnico v našem javnem življenju.

Ustrezno jeseniškim potrebam se bodo gradili, poleg drugih, sledeči objekti: letno športni stadion z igriščem za nogomet, lahko atletiko, s krito tribuno za 3000 gledalcev in vsemi sanitarijami. Letno kopališče 20 × 50 m s stolpom za skakanje, brodišče za neplavanje, s potrebnimi garderobami, klubskimi prostori in ostalimi priključniki. Letni stadion se bo pričel urejevati v naslednjih dneh. V neposredni bližini se gradi zimski stadion, ki bo obsegal ledarno (izdelovalnico ledu) z umetnim drsališčem 60 × 30 m s pokrito tribuno za 2800 gledalcev, z garderobami, klubskimi prostori, bifejem, z delavnicami za ljudsko tehniko,

za aeroklub in ostale panoge. Zimskemu športu posvečamo posebno pozornost in bomo v sklopu teh naprav zgradili novo 60 metrsko smuško skakalnico, zimski stadion pa bo obenem služil tudi potrebam v poletju in sicer s 3 tenis igrišči, ki se morejo vsak čas preurediti v prostor za košarko, odbojko ali letno gledališče oz. letni kino. Dalje je možno na tem prostoru organizirati boks prireditve, telovadne akademije, pevske nastope, politična zborovanja in druge javne prireditve. To pa niso samo prazne utvare, temveč tudi že živa resnica, saj se lahko prepriča vsakdo, da se na terenu zimskega stadiona že intenzivno dela in je že več kot 400 m³ skalovitega terena razstreljenega, da se bo čimprej lahko pričelo z gradnjo ledarne, ki bo po programu že letošnje poletje nudila vsemu okraju dnevno po 10 ton ledu po minimalnih cenah. Še ni skopnel led na hokej drsališču in že so tudi tu zapeli krampi, da se čimprej in vsekakor še in že pred prihodno zimo odpre prvo umetno drsališče v državi, ki bo navezano na ledarno. V hladnejših mesecih pa tako ustvarjena toliko priljubljena ledena ploskva na katero že sedaj nestrpnost čakajo številni drsalci Jesenic in okolice, še bolj nestrpnost pa razni hokejisti širom naše domovine, ki pa še kolebajo med resnico in željo, ali bo nam res uspelo vse to. 680.000 švicarskih frankov bi bilo potrebno za kompresorje, cevi in ostalo napravo. Deviz nimamo, pač pa imamo neizčrpen rezervoar znanja. Kratek posvet in sprejet je sklep: sami bomo risali in ustvarili ledarno, ki jo rabi naše gospodarstvo, gostinstvo in izvozne družbe za ledenenje njihovih izvoznih artiklov, pijače in jedače. Mi pa rabimo hišne hladilne omare, ki bodo dnevno oskrbovane z ledom, za malenkostno odškodnino v vsaki, tudi najskromnejši družini našega delavca. Z denarjem za prodani led bomo vzdrževali umetno drsališče in ostale naprave, ki bodo

predstavljale poslednje novosti tehnike na tem področju. Mimo grede povedano, da bodo tudi te naprave »Made in Jesenice«.

Nadaljnji objekt, ki ga smatramo kot »nujen problem št. 1« za ves okraj in še posebno za jeseniškega delavca pa je gradnja zimskega kopališča. Prostor lokacije je izbran neposredno za kino Radom oz. poslopjem sedanjega Delavskega doma pri Jeleni. Objekt bo v neposredni bližini tovarniške kalorične centrale, kar je nujno zaradi oskrbe s toplo vodo. Kopališče se bo pričelo graditi v letošnjem letu in bo gradnja trajala 2 leti.

Obsegala bo sledeče oddelke:

a) **javno ljudsko kopališče** z bazenom 15×25 m, globine 1,80 m z 1 m skakalno desko, bazen 4×15 m z največjo globino do 1,20 m za neplavače, garderobe s prhami, brivnico, slaščičarno, bife itd.

b) **javno termalno kopališče** s prhami, kadmi, parnimi, električnimi in blatnimi kopeli, sauno in solarijem za višinsko obsevanje. Zdravniški pregled in asistenca sta v tem oddelku zagotovljena. Kapacitete obeh kopališč so dimenzionirane odgovarjajoče jeseniškim in okoliškim potrebam.

c) V istem poslopju bo poslovala **javna pralnica**, šivalnica in likalnica z veliko zmogljivostjo. Del nabavljenih strojev je že na Jesenicah. Kot posebnost tega oddelka bo pralnica za dojenčke, kjer bodo mamice za primerno odškodnino postrežene vsak čas z enotnimi in higiensko pripravljenimi pleničkami. Pralnica bo imela posebne stroje za velike »žehte« podjetij in ustanov, ter posebne stroje za družinsko pranje in posameznike. Ta oddelek se predvideva, da bo delal na tri izmene.

d) V sklopu zimskega kopališča bo urejeno moderno mednarodnim izmeram odgovarjajoče **dvostezno kegljišče** s potrebnimi garderobami in sanitarijami.

Zimsko kopališče bo grajeno tako, da se bo uporabljalo skozi vse leto ter bo ob zgradbi urejena posebna terasa za sončenje.

e) Za **letni kino** je predvideno, da bo imel projekcijske prostore v kopališki zgradbi, na vrtu pa bodo sedeži za najmanj 600 obiskovalcev.

Za kopališče je že razpisan idejni natečaj in so osigurana začetna sredstva v znesku preko 11 milijonov dinarjev iz proračuna komunalne dejavnosti LOMO. Stroški so predvideni na cca. 150 milijonov. V bazenu kopališča bodo organizirane razne plavalne prireditve in bodo za take nastope postavljene montažne tribune za 400 do 500 gledalcev. V zgradbi kopališča bo stanovanje za upravnika in hišnika ter sobe za poslužno osebje in goste. Pri izbiri lokacije se je upoštevala nujnost, da je kopališče čim bliže glavnemu izhodu tovarne, da je tako posebno nočnim izmenam omogočen obisk kopališča in solarija, kar je za zdravje našega delavca izredno važno. Kopališče bo funkcionalno tako povezano, da bo v najkrajšem času vsakemu obiskovalcu dana možnost kopanja, očiščenja perila, obleke in obutve, da se obrije in ostriže ter eventualno še okrepča za zmerno odškodnino in ob kulturni postrežbi. Pred kopališčem za tovarniško restavracijo »kazino« bo že letošnje poletje urejen prostor za parkiranje vozil in biciklov in lep sodoben park.

Kakor je znano, je kolektiv Železarne Jesenice uredil na Možaklju dvojico vzornih počitniških domov za oddih in razvedrilo. Da bi te domove in prekrasne predele še bolj približali široki javnosti, bomo v letošnjem letu pričeli z gradnjo žičnice od streljšča po razširjeni trasi sedanje lesne žičnice do 600 metrov višje ležeče planote na Možaklju. Žičnico bo gradilo »Mehanično podjetje za lesno proizvodnjo v Ljubljani«. Žico za vrvi bomo izdelali doma, vrv pa bo spletlo podjetje »Novkabel« v Novem Sadu. Odlitke bomo deloma napravili na Jesenicah, ostalo pa bo potom podjetja in Litostroja nabavljeno v Ljubljani. Od ene postaje do druge je okoli 1200 m, v sredini bo okoli 11 m visok železen jambor. Po vrveh bosta potovali dve dur-aluminijevi gondoli za 12 oseb. Največja razdalja gondole od zemlje znaša na enem mestu 70 m. Strokovnjak ing. Kostenapfel, ki je projektiral žičnico, pravi, da bo po svoji konstrukciji spadala med najmodernejšo žičnico v Evropi. Tudi gondola bo posebno skrbno,

udobno in okusno izdelana od naših priznanih mojstrov karoserij. Zveza z dolino bo posredovana z modernim ustrojem in bo vožnja trajala kakih 10 minut. Prepričani smo, da bo ta novost mnogo doprinesla k še številnejšemu poseganju lepih predelov bližnje in daljne okolice počitniških domov na Ravnah. To so na kratko našeti najvažnejši objekti, ki so v ospredju naše dejavnosti v letu 1953. Ne smete pa misliti, da je to že vse kar smo si zamislili. Ne, naš program je obsežen in bo v celoti realiziran v 5 do 6 letih. V njem so zajete Jesenice z vso širšo okolico. V določenih časovnih zaporedjih bodo zrasla pomožna igrišča na Javorniku, Dobravi in Hrušici, streljšča na Jesenicah in Javorniku, letno gledališče, hotel pred kolodvorom na Jesenicah s 150 posteljami, kavarno, restavracijo itd. Tudi omenjena žičnica ne bo edina. Slična povezava je predvidena za Črni vrh, kjer naj poveže novo projektirani športni dom z letoviškim krajem Sv. Križ. Od »Konjarjevega prona« pa bi potekala slična žičnica na Rožco, kjer bo zgrajen nov planinski dom na prekrasnih smučiščih in klasičnih terenih jeseniške smuške šole. Približati te predele širokim množicam je naša naloga in cilj v bližnji bodočnosti.

Nadaljni tereni, ki zaslužijo našo pozornost kot predeli za odmor in okrepčilo delovnega človeka, so obrežja novo nastalega jezera v Mostah. Predvideno je, da se na Potokih zgradi športni hotel z restavracijo in čolnarno, kjer naj bi bil začetek našega športnega udejstvovanja na vodi. Veslanje in jadranje je panoga, ki navdušuje jeseniško mladino in odrasle. Enake pozornosti je deležno področje Vršiča, kjer nameravajo naši planinci zgraditi alpski dom, ki bo nudil tudi razvajanemu inozemskemu gostu vse, kar si požel. Sedanji dom je spričo številnega obiska že zdavnaj premajhen. Izboljšana avtomobilska cesta v Trento, nam narekuje skrb za modernizacijo tega predela, ki spada med najkrasnejše točke naše domovine. Sem zahajajo dan za dnevom številni naši planinci, požrtvovalni vodniki, reševalci alpinisti in instruktorji naše armade, ki jim pomenijo gore

drugi dom. Prežeti z ljubeznijo do naših gora so žrtvovali že na tisoče prostovoljnih ur dela in so tudi sedaj pripravljeni, da krepko pomorejo. Napeljava električne razsvetljave in telefona v to važno gorsko postojanko je le prva faza v načrtu našega dela. Domovi Partizana na Jesenicah, Javorniku, Dobravi in drugod, so potrebni povečave in adaptacij. Letno gledaljšče čaka, da se dokonča in dokončati je treba še številna druga dela, ki so povezana z našim načrtom. Da bi vse delo bilo tudi pravilno organizacijsko zajeto je bil ustanovljen »Odbor za gradnjo športnih objektov«, v katerem so zastopani vidni predstavniki naših društev in daje garancijo, da bodo zastavljene naloge dejansko tudi ustvarjene.

In kaj si obetamo od našega dela? Predvsem, da bo rešeno pe-reče vprašanje pravičnega izživilja-

nja naše mladine. Čim bodo dani materialni pogoji, tedaj tudi ne bo več zadržkov, da ne bi vzgojili mladino v zdravem športnem duhu, kot novega človeka naše socialistične stvarnosti. S temi pravami in objekti pa si obetamo, da se bo povečal narodni dohodek iz tujskega prometa. Z ozirom na ugodne prometne zveze, bodo prekrasni tereni naše pestre bližnje okolice privabljali nove in nove obiskovalce. Če bodo na teh tere-nih tudi dostojno in pazljivo pos-treženi v domovih, ki bodo nudili ves komfort, tedaj je dotok obis-kovalcev tudi zasiguran. Jesenice same pa bodo tako v najkrajšem času postale mesto z edinstvenimi športnimi napravami, ki bodo nu-dile vse novosti poslednjega časa. Smelo trdimo, da bodo Jesenice, najbrže edini kraj naše domovine, ki bo v enem dnevu nudilo go-stom priliko, da si ogledajo nogo-

metno ali lahkoatletsko tekmo, da popoldne uživajo ob drsalni reviji ali razburljivi hokej tekmi, še iste-ga večera pa spremljajo meddr-žavni ali važni plavalni nastop, vse to združeno na enem mestu. Razen tega je v neposredni bližini Bled, kjer so široke možnosti najrazno-vrstnejših prireditev in zabav. Na-ši sosedje imajo boljše razvito tež-ko industrijo kot mi in vendar jim prinaša tujski promet dva do tri-krat več v postavki narodnega do-hodka. Zakaj ne bi isto poskusili tudi mi. Na malem koščku sloven-ske zemlje je združeno toliko lepo-te, kot le redko kje na svetu. Vse nam je priroda podarila, le zbuditi se moramo in opustiti pasivno ča-kanje. Zakladi leže na zemlji, samo skloniti se je treba. In Jeseničani se že sklanjamo, da te zaklade dvignemo v srečo in lepše življenje novih pokolenj.

D. Cerar

REZULTATI NAŠE PROIZVODNJE

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA
SKUPNE PROIZVODNJE v %
za JANUAR - FEBRUAR 1953

T. št.	Obrat	Izvršitev v % po kol. po vred.	
1	Plavž	97.8	97.8
2	Martinarna	106.5	106.5
3	Elektro peč	84.2	84.2
	Skupaj	103.0	103.0
4	Težka proga	113.8	113.8
5	Lahka proga	125.5	125.5
6	Žična valjarna	96.1	96.1
7	Valjarna 2400	107.1	107.1
8	Valjarna 2200	103.0	103.0
9	Valjarna 1300	106.2	106.2
10	Jeklovlek	105.5	105.5
	Skupaj	115.1	115.1
11	Hladna valjarna	155.5	155.5
12	Žičarna	102.2	102.2
13	Vzmeti	92.5	92.5
14	Žebljarna	147.0	147.0
15	Cevarna	109.4	109.4
16	Varilna žica	112.2	112.2
	Skupaj	114.9	115.6
17	Siva livarna	101.5	101.5
18	Jeklo livarna	111.4	111.4
	Skupaj	103.5	104.1
19	Opekarna	112.0	112.0
	Železarna skupaj	106.9	108.3

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA
SKUPNE PROIZVODNJE v %
za mesec FEBRUAR 1953

T. št.	Obrat	Izvršitev v % po kol. po vred.	
1	Plavž	87.9	87.9
2	Martinarna	101.7	101.7
3	Elektropeč	98.5	98.5
	skupaj	96.2	96.2
4	Težka proga	104.9	104.9
5	Lahka proga	98.5	98.5
6	Žična valjarna	88.5	88.5
7	Valjarna 2400	101.0	101.0
8	Valjarna 2200	103.5	103.5
9	Valjarna 1300	107.2	107.2
10	Jeklovlek	106.0	106.0
	skupaj	100.9	101.0
11	Hladna valjarna	157.0	157.0
12	Žičarna	101.8	101.8
13	Vzmeti	78.3	78.3
14	Žebljarna	156.0	156.0
15	Cevarna	108.9	108.9
16	Varilna žica	119.0	119.0
	Skupaj	114.6	114.6
17	Siva livarna	99.8	99.8
18	Jeklo livarna	114.1	114.1
	Skupaj	101.9	101.9
19	Opekarna	102.9	102.9
	Železarna skupaj	99.4	101.2

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA
BLAGOVNA PROIZVODNJA
za JANUAR - FEBRUAR 1953

T. št.	Obrat	Izvršitev v % po kol. po vred.	
1	Plavž	—	—
2	Martinarna	—	—
3	Elektro peč	—	—
4	Težka proga	144.0	144.0
5	Lahka proga	178.5	178.5
6	Žična valjarna	87.7	87.7
7	Valjarna 2400	107.0	107.0
8	Valjarna 2200	99.3	99.3
9	Valjarna 1300	106.2	106.2
10	Jeklovlek	105.5	105.5
	Skupaj	114.5	114.5
11	Hladna valjarna	155.5	155.5
12	Žičarna	90.4	90.4
13	Vzmeti	92.5	92.5
14	Žebljarna	147.0	147.0
15	Cevarna	109.4	109.4
16	Varilna žica	112.2	112.2
	Skupaj	110.3	110.3
17	Siva livarna	—	—
18	Jeklo livarna	25.0	25.0
	Skupaj	25.0	25.0
19	Opekarna	136.0	136.0
	Železarna skupaj	115.0	114

SINDIKALNO GIBANJE V SVETU

SINDIKALNO GIBANJE V INDIJI

(Nadaljevanje)

Prva leta po merutski obsodbi predstavljajo težko razdobje za indijsko sindikalno gibanje. Delavski razred, z ozirom, da je bil še v začetni fazi razvoja, ni mogel hitro in uspešno najti zamenjavo za aretirane voditelje. Stavkovne akcije v teh letih ekonomske krize, doživljajo težke poraze.

Zaradi vseh teh okoliščin je bila politična vloga delavskega razreda v tem razdobju znatno oslABLJENA. K temu je treba dodati še spremembe v sindikalnem gibanju. Zmaga levičarskih elementov v vodstvu Kongresa sindikatov, pripravljena s predhodnim številčnim ojačenjem levega krila in njegovimi uspehi v organizacijskem pogledu je končno potrjena na kongresu v Nagpuru koncem leta 1929. Staro reformistično vodstvo, zašlo v manjšino, je odbilo sprejem sklepov gotovega števila sindikalnih organizacij Zveze sindikatov Indije (Indian Unions Trade Federation).

Toda tudi vodstvu levega krila (socialisti in komunisti), v katerega rokah je sedaj bil Vseindijski kongres sindikatov, ni uspelo — z ozirom na to, da je bilo sestavljeno iz precej raznorodnih elementov — najti skupno platformo za vse, ki so še ostali v Kongresu tako, da je prišlo do novega razcepa, v glavnem v vprašanju neodvisnosti politične vloge delavskega razreda. Tako pride do odcepitve komunistov, ki organizirajo kongres rdečih sindikatov.

S temi dogodki pa je resno oslABLJENO sindikalno gibanje v celoti, čeprav je delavski razred nadaljeval svojo borbo s štrajki in drugimi sredstvi, ne samo za svoje ekonomske zahteve, temveč tudi za politične pravice, predvsem za pravico svobodnega združevanja.

Medtem pa je na osnovi taktike Narodne fronte, sprejete na moskovskem kongresu Kominterne leta 1935, začela tudi komunistična partija Indije ponovno sodelovati z ostalimi levičarskimi strankami, ki jih je do zdaj napadala. Na zahtevo Kongresne socialistične stranke se je Kongres rdečih sindikatov združil še istega leta z Vseindijskim kongresom sindikatov in ponovno ustanovil skupno fronto socialistov in komunistov. Istočasno pa je bil Nacionalni federaciji sindikatov (National Federation of Trade Union) — organizaciji, ki je bila ustanovljena s spojitvijo Zveze sindikatov Indije in Nacionalno federacijo dela (to je skupino, ki se je v razdobju razcepitev leta 1929-30 oddvojila od Vseindijskega kongresa sindikatov) — poslan poziv, da se združi z Vseindijskim kongresom sindikatov. Vodstvo Federacije je odbilo poziv, da bi takoj pristopilo k organizacijski združitvi in je bil zato leta 1936 osnovan Mešani odbor, a šele leta 1940 je uresničena združitve v enotni Vseindijski kongres sindikatov, v katerega vodstvenih forumih sta bili enakopravno postopani dve organizaciji. Tako je Vseindijski kongres sindikatov ponovno postal enotna organizacija indijskega sindikalnega gibanja v celoti, izven njega je ostalo samo Združenje tekstilnih delavcev — Ahmedabada, ki je bilo pod vplivom Ghandijevega pojmovanja.

Skupaj z volilnimi zmagami Kongresne stranke in vzpostavitev pokrajinskih vlad iz vrst predstavnikov Kongresne stranke v teku 1937. in 1938. leta pride do novega vala stavkovnih akcij in širokega razmaha sindikalne dejavnosti. V tem razdobju je osnovanih nekaj novih sindikatov in razširjen vpliv sindikalnih organizacij tudi na sezonske delavce in industrijske veje, kjer doslej ni bilo organizirane delavstva.

V letu 1937 je zabeleženih skupno 379 stavk, kar predstavlja od leta 1921 največje število. V stavkah je sodelovalo 676.000 delavcev, to je skoraj trikrat več od skupnega števila članov sindikatov, število izgubljenih delovnih dni pa je doseglo vsoto 8.983.000.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA BLAGOVNA PROIZVODNJA za mesec FEBRUAR 1953

T. št.	Obrat	Izvršitev v % po kol. po vred.	
1 Plavž	—	—	—
2 Martinarna	—	—	—
3 Elektro peč	—	—	—
4 Težka proga	269.0	269.0	—
5 Lahka proga	135.0	135.0	—
6 Žična valjarna	70.3	70.3	—
7 Valjarna 2400	102.6	102.6	—
8 Valjarna 2200	103.5	103.5	—
9 Valjarna 1300	107.2	107.2	—
10 Jeklovlek	106.0	106.0	—
11 Hladna valjarna	157.0	157.0	—
12 Žičarna	83.0	83.0	—
13 Vzmeti	78.3	78.3	—
14 Žebeljarna	156.0	156.0	—
15 Cevarna	108.9	108.9	—
16 Varilna žica	119.0	119.0	—
17 Siva livarna	—	—	—
18 Jeklo livarna	19.5	19.5	—
19 Opekarna	104.5	104.5	—
Skupaj		109.7	110.0

Naše stanovanje

Skoro polovico svojega življenja preživimo v stanovanju. Po vsakdanjem delu v vrvenju in ropotu po tovarnah, železnicah in cestah iščemo v stanovanju zavetja, miru, varnosti in počitka. Zato naj naše stanovanje odgovarja našim željam in zahtevam sodobne tehnike, zdravstvenim, socialnim in gospodarskim pogojem. Racionalno razporejeni prostori, njih velikost in notranja oprema zelo vplivajo na človeka. Ozki prostori ga tesnijo, nizki tlačijo, visoki ga vznemirjajo. Notranje stene morajo biti ravne, svetle in čim manj kričeče pobarvane, okna velika, da morejo prepuščati v stanovanje čimveč dnevne svetlobe. Važna je medsebojna porazdelitev prostora kuhinje, spalnice, jedilnice, kopalnice, shrambe, stranišča. Važno je, kako imamo zgrajene peči za ogrevanje prostorov, kakšen je štedilnik, kakšen vodovod, električna instalacija in vse ostalo. Gradnja sodobnih stanovanj zahteva mnogo znanja, truda in še več denarja.

V bivši Jugoslaviji se je skrbi za stanovanja delavcev in nameščencev posvečalo malo interesa. Zato so bila dobra stanovanja za te v kletih, podstrešjih, barakah ali kar v starih vagonih. Hladna, vlažna in mnogokrat okužena sta-

novanja (s stenicami, ščurki) so bila nevarno leglo raznih bolezni. Danes gradijo istočasno z industrijo velika stanovanjska naselja. V manjših in večjih stanovanjskih zgradbah je našlo že mnogo družin svoj prijeten dom. Seveda bo treba še nekaj let, da bodo krite vse potrebe. Poleg velikih stanovanjskih blokov, ki jih gradi naša Železarna, zida s pomočjo ugodnih kreditov in ugodne nabavne cene materiala svoje hiše tudi mnogo delavcev in nameščencev. Žal se železnica in druge ustanove ne trudijo toliko z gradnjo stanovanj kot Železarna. Zato je še vedno občutno pomanjkanje istih.

Pri dodeljevanju stanovanj pa se še vedno ni dovolj presojalo potrebo, še manj pa zaslužnost posameznikov. Da so dobili stanovanja manjšteviline in manj zaslužne družine, se še vedno primeri, kar povzroča upravičene kritike.

„Dokler ni dobil stanovanja v bloku, ga je bilo še kje videti. Danes pa pravi: „Jaz ga že imam, drugi se pa borite“.

Ta gospoda ne uvidi niti potrebe, da bi se uredila zunanost hiš. No, pa o tem vprašanju enkrat pozneje.

Danes se spomnimo nekaj drugega. Rekli smo: „V stanovanjske bloke je bilo vložnega mnogo truda in materiala.“ Izgleda pa, da se tega ne zavedamo! Zakaj?

Hiše na Plavžu so bile lansko leto na novo prepleskane in tudi sicer urejene. Danes pa so hodniki in zunanje stene zopet počekane in zamazane. V II. bloku je več pokvarjenih stikal, električnih zvoncev. Tu in tam so razbita stekla na vratih, hodnikih, kletih. Tudi notranjost stanovanj se premalo neguje. Stedilnik je zrcalo pridne ali marljive gospodinje. Leseni okvirji na kuhinjskih umivalnikih so v nekaterih stanovanjih že tako črni, da jih je verjetno že načela gniloba.

V blokih imajo nekateri stanovalci odnosno stanovalke orientalsko navado stepanja posteljnega perila in tekačev kar skozi okno tako, da druga drugi pod seboj prašijo spalnice. Komodnost nekaterih žena pa se vidi v stresanju pepela kar pred prag, namesto, da bi ga nesla v smetiščno jamo. Tem je tudi vseeno in sekajo drva v kuhin-

Zaradi poživiljenja sindikalne dejavnosti je Vseindijski kongres sindikatov na dan svoje osemnajste obletnice, 30. oktobra 1938, štel 325.000 članov. Istočasno s to okrepitvijo na sindikalnem polju, pa je delavski razred na osnovi svojih dosedanjih uspehov, prišel do vse večjega vpliva v okviru osvobodilnega gibanja pod vodstvom Kongresne stranke.

Neposredno pred izbruhom druge svetovne vojne septembra 1939, pride do nove faze v sindikalnem gibanju Indije. Ilegalna komunistična partija se izjavi proti vojnim naporom, kakor se tudi, samo iz drugih razlogov, izjavi Kongresna stranka in njeno levo krilo. V situaciji poslabšanja ekonomskega položaja delavcev je prišlo do vrste stavk in drugih akcij za izboljšanje težkega stanja, ki ga je izzval splošni porast cen življenjskih potrebščin, ne da bi bil pri tem odgovarjajoče zvišan tudi zaslužek, medtem ko so dobički delodajalcev in trgovcev neprestano rastli.

Na letnem kongresu Vseindijskega kongresa sindikatov v Bombayu septembra 1940 je prišlo do resnih nasprotstev v pogledu na odnos do vojne. Predstavniki komunistične partije so bili proti vojni, toda skupina, ki ji je načeloval Aftab Ali, predsednik pomorščakov Kalkute (danes podpredsednik in blagajnik Vsepakistanske federacije dela) je zahtevala, da se podpre vojne napore. Medtem pa se je vodstvo Vseindijskega sindikalnega kongresa izjavilo za politiko nevtralnosti, prepuščajoč posameznim sindikatom, da sami svobodno zavzamejo stališče do tega, kot se jim zdi bolj prav. To pa ni zadovoljilo Aftab Alija in njegove pristaše, zato so skupaj s organizacijami, ki so jih podpirale, izstopili iz Vseindijskega kongresa sindikatov. Istočasno se formira še druga skupina z N. M. Royem na čelu (nekdanj pomemben voditelj KP in znana osebnost v Kominterni) in Džamuadasom M. Mahtom, ki se je odcepila od Vseindijskega kongresa in leta 1941 osnovala novo sindikalno centralo, znano po nazivu Federacija dela Indije (Indian Federation of Labour) s sedežem v New Delhiju in kateri je pristopila tudi skupina okoli Aftab Alija. Za predsednika je bil izvoljen Dž. M. Mahta, za generalnega sekretarja pa Roy. Število članov Federacije se je po njeni lastni trditvi dvignilo v teku vojne na preko 250.000 članov v 200 sindikatih. Po izjavah predstavnika komunistične partije je ta organizacija uživala posebno zaščito britanskih oblasti, ki so jo menda celo mesečno subvencionirale s 13.000 rupijami na mesec.

Tako je bilo stanje v sindikalnem gibanju vse do napada Hitlerjeve Nemčije na ZSSR. S tem trenutkom pa je komunistična partija in njeni predstavniki v sindikatu preko noči menjala svojo taktiko in se prelevila iz nasprotnika vojne v njenega odločnega zagovornika. Nove politične smernice Komunistične partije so prišle na dan najbolj vidno na zasedanju Vseindijskega kongresa sindikatov v Konporu februarja 1942. Tu so predstavniki komunistične partije tudi formalno predložili resolucijo, v kateri je bila postavljena brezpogojno zahteva, da se podpre vojne napore v interesu nacionalne obrambe. Toda predložena resolucija ni dobila potrebno večino glasov, ker so bili predstavniki kongresne in socialistične kongresne stranke proti njej, vsaki politični skupini v sindikalnem gibanju pa je bilo prepovedano, da zavzame stališče po svojem gledanju.

Po resoluciji Kongresne stranke v avgustu 1942, s katero je zahtevana vzpostavitev indijske vlade in proglašenje neodvisnosti, z grožnjo, da bo v nasprotnem primeru izvedena masovna kampanja odklanjanja sodelovanja z britanskimi oblastmi na vseh poljih ekonomsko-političnega in družbenega življenja, pride do aretacije najvidnejših voditeljev Kongresne in Socialistične kongresne stranke, med katerimi je tudi gotovo število sindikalnih funkcionarjev. Istočasno je Kongresna stranka proglašena za nezakonito organizacijo. Nasprotno temu pa so britanske oblasti, po osmih letih ilegale dovolile javno delo Komunistični partiji, katere predstavniki so uspeli zaradi dejstva, da je bil del sindikalnih voditeljev Kongresne in Socialistične

stranke aretiran, da se je Indija znašla pred nevarnostjo neposredne japonske invazije (v tem času so Japonci že osvojili Burmo in bili na mejah Indije), da so britanske oblasti vsestransko podpirale vse, ki so jim pomagali v vojni, dobiti popolno nadoblast v vodstvu Vseindijskega kongresa sindikatov. Treba je omeniti, da v razdobju do konca vojne ni bilo večjih stavkovnih akcij, z izjemo tromesečne stavke v Ahmedabadu, središču gandizma in stavke delavstva metalurških podjetij v Džamšedpulu.

Po koncu vojne, ko so bili leta 1946 izpuščeni zaprti voditelji Kongresne stranke, je Vseindijski kongres sindikatov predstavljal politično orožje, s katerim je KP Indije začela vse bolj izrazito sprovajati politiko diktirano od zunaj. Zato so se voditelji Kongresne stranke v sredini leta 1947 odločili, da izstopijo iz Vseindijskega kongresa sindikatov in za tem hitro osnovali svojo lastno sindikalno organizacijo, znano pod imenom Nacionalni kongres sindikatov Indije (INTUC). Za tem je še istega leta izstopila iz Kongresne stranke tudi Socialistična stranka z motivacijo, da je nacionalna osvoboditev uresničena in da so se med tem pojavila bistvena nasprotja v odnosu do politike in programa nove indijske vlade. Socialisti so pravtako prišli do zaključka, da Vseindijski kongres sindikatov ne predstavlja več svobodno sindikalno gibanje, temveč organizacijo popolnoma podrejeno informbirojevski KP. V skladu s tem stališčem so dali direktive vsem svojim pristašem, da zapustijo vrste Vseindijskega kongresa. Tako so socialisti, ne strinjajoč se s politiko KP, niti s politiko Kongresne stranke, ustanovili leta 1948 svojo lastno sindikalno centralo z nazivom Hind Mazdno Saba (Nacionalni kongres dela Indije). Pri tem pa so takoj za socialisti, tudi takozvani revolucionarni socialisti in revolucionarni komunisti prišli v svojih ostrih ideoloških stališč in zaradi osebnih razlogov do zaključka, da tudi Hind Mazdno Sabu trpi na istih napakah, zaradi katerih je Socialistična stranka obtoževala Nacionalni kongres sindikatov Indije, da je podrejela sindikalno gibanje ciljem politične stranke. Zato so ti elementi ustanovili četrto sindikalno centralo — Združeno zvezo sindikatov, na katere čelu je Mrinal Kanti Boze, bivši generalni sekretar Vseindijskega kongresa sindikatov.

Tako danes v Indiji obstoje štiri nacionalne sindikalne centrale, ki so imele po lastnih podatkih koncem leta 1949 sledeče število članov: INTUC — 1.200.000, Hind Mazdno Saba — preko 800.000, Združena zveza sindikatov — preko 300.000. Kar se tiče Vseindijskega kongresa sindikatov, je ta organizacija maja 1947 trdila, da ima okoli 800.000 članov, toda po splošnem mišljenju je po razcepu padlo število članstva na okoli 300.000. Večina voditeljev Vseindijskega kongresa sindikatov je danes v zaporu, v ilegali ali v izbegništvu. Po vsem tem ima država, ki šteje 350.000.000 prebivalcev vsega skupaj okoli 2.500.000 organiziranih delavcev. Pri tem se smatra, da šteje skupno delovno prebivalstvo, vključno industrijsko in poljedelsko proizvodnjo okoli 100 milijonov.

Kar se tiče splošnega programa in smernic Hindus Mazdno Saba sta očitvidni dve smernici. V uradnih deklaracijah, izjavah voditeljev in ob vsaki priliki se poudarja, da je organizacija »nepolitična«, s čimer se hoče povedati, da politična vprašanja niso v prvem planu, niti ni organizacija pod kakršnim koli vplivom neke gotove politične stranke. V resnici pa praksa zanikava eno in drugo trditev, kljub formalnim izjavam o nasprotnem. Čeprav je sicer praktična dejavnost HMS usmerjala v glavnem na razna formalno-ekonomska vprašanja, začeni z najmanjšimi tarifnimi akcijami pa do zavzemanja stališča v odnosu do splošnega gospodarskega razvoja države, posebno pa do gospodarske politike vlade, do katere na splošno zavzema HMS kritično stališče, vendar je ta kritika neprimerno bolj vsestranska, principiellnejša in ostrejša kot kritika INTUC na račun vlade.

nji. Nekatere zelo rade obešajo svoje intimno perilo kar na balkonih tako, da se mimoidoči otroci vprašujejo v katero vrsto perila spadajo take in take oblike. Ne vemo koliko je estetsko kuhanje hrane za prašiče na štedilniku. No takih in podobnih ugotovitev bi našli še več.

Zdi se mi, da je za stanovalce v katerikoli hišah, ki so last skupnosti, še večja dolžnost ta stanovanja čuvati kot čuvajo stanovanja zasebni lastniki. Napačno je pospraviti samo takrat, ko pošlje direktorja okroglično s pretnjo odpovedi stanovanja. Naša kulturna dolžnost je, da imamo v hiši in okoli nje vedno pospravljeno in čisto. Na balkone dajemo namesto intimnega perila čim več rastočih cvetic. Žene naj poskušajo naše domove urediti prijetno, da bomo moške našli doma tisto, kar sem napisal v prvem stavku uvoda. Če bo doma lepo, tudi ne bomo iskali lepote po gostilnah, ki na Jesenicah tudi niso najzornije. Če pa se bomo držali še hišnega reda, bomo v stanovanjskih blokkih dosegli tudi dobre odnose s sosedi in prosti bomo skrbi, da nas bi iz stanovanja kdo preganjal.

Matiša

POROČILO O IVAŽNIH ZAKONSKIH PREDPISIH

Ur. list FLRJ:

št. 34/8 z dne 18. 2. 1953. Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o denarni podpori družinam, katerih hranilci so v obvezni vojaški službi v JLA. Med drugim določa, da zvišana denarna podpora ne pripada za tiste otroke, za katere se izplačuje stalni otroški dodatek.

št. 35/8 Uredba o ustanovitvi samostojnih zveznih organov drž. uprave na gospodarskem področju ustanavlja: Zvezno veterinarsko upravo, Zvezno upravo za varstvo rastlin in Zvezno komisijo za vodno gospodarstvo. Njihovo zakonitost nadzoruje državni sekretar za narodno gospodarstvo.

št. 39/8 Odlok o organih in zavodih zvezne uprave, ki nadaljujejo z delom — našteva sledeče samostojne organe: Zvezni zavod za statistiko in evidenco, zvezna uprava za hidrometeorološko službo, Glavna geodetska uprava, komisija za pomoč pri znanstvenih raziskovanjih, vrhovna invalidska komisija, državni arhiv FLRJ, uprava za rudarska raziskovanja in rudarske študije, carinska uprava, komisija za medicinska in znanstvena raziskovanja in jugoslovanski ladijski register.

št. 51/10 z dne 4. marca 1953. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o potnih listinah za prehod čez državno mejo — določa, da lahko pooblasti državni sekretar za notranje zadeve Ljudske republike, oddelke za notranje zadeve okrajnih in mestnih ljudskih odborov, da izdajajo potne liste. O zavrnitvi prošnje za izdajo potnega lista se mora izdati pisma odločba zoper katero je dopustna pritožba v 15 dneh na prvi višji organ za notranje zadeve.

št. 54/10 Navodilo o spremembah in dopolnitvah navodila o povračilu (regresu) popusta od prodajnih cen za gostinske storitve in o postopku pri priznavanju olajšav med letnim dopustom, vsebuje prečiščeno besedilo, ki določa, da smejo dajati popust samo tista gostinska podjetja, ki so v turističnih krajih, kar določi republiški državni sekretariat za narodno gospodarstvo. Popust lahko izkoristi upravičenec samo v turističnih krajih izven svojega stalnega prebivališča. Med sezono znaša popust 40% in izven sezone 60% od prodajnih cen za penzijske gostinske storitve, ki jih gostinska podjetja prosto oblikujejo po tržnih pogojih. Nadzorstvo nad olajšavami v gostinstvu med letnim dopustom opravlja trgovinska inspekcija.

Ur. list LRS

št. 13/3 z dne 12. 2. 1953. Ustavni zakon o temeljnih družbene in politične ureditve in o organih oblasti LR Slovenije podaja najprej temeljna načela, med katerimi naj omenimo, da pripada vsa oblast

V raznih industrijskih mestih je veliko število sindikalnih organizacij, toda zelo majhno je število sindikatov splošno državnega pomena. Ti so le v vrstah železniarjev, v tekstilni industriji in še v nekaterih industrijskih panogah. V mnogih mestih obstoje združevalni forumi organizacij, zasnovanih na industrijskem načelu, saj načelo širšega združevanja zaradi objektivnih preprek, kot so zlasti pomanjkanje denarnih sredstev in maloštevilnost profesionalnih kadrov, ni mogoče.

V Indiji tudi še nimajo pravih kolektivnih pogodb, kljub dejstvu, da ima sindikalno gibanje za seboj že več let samostojnega delovanja. Ta pomanjkljivost enega običajnih oblik sindikalne dejavnosti izvira v prvi vrsti iz dejstva, da je težišče sindikalnih organizacij na političnih ciljih in nujenju odpora delodajalcem, kakor tudi iz zaostalosti delavskega razreda Indije. V zadnjem času pa se celo pojavlja tendenca, da se gotov del prebivalstva, zlasti kvalificiranega, vse bolj omejuje samo na ekonomske zahteve in pri tem zapostavljajo ali celo direktno nastopajo proti kakršnimkoli neposredno izraženimi političnimi stališči.

V težkih ekonomskih pogojih, kakršni vladajo v Indiji, so znatni napori usmerjeni k ureditvi socialnega zavarovanja in pomoči. Ta dejavnost ni omejena samo na državne organe, temveč pri tem sodelujejo tudi številne osnovne sindikalne organizacije, pogostokrat tudi v sodelovanju z delodajalci.

Vlada se je s svoje strani preko Kongresne stranke zelo direktno vmešala v razvoj sindikalnega gibanja Indije. Jasno je, da je Kongresna stranka vsaj v prvih treh letih obstoja neodvisne države, gledala na Nacionalni kongres sindikatov, kot na orodje vlade, s katerim naj bi sprovajala svoje cilje in politiko. Toda to ne predstavlja, da je treba zato INTUC smatrati za popolno »vladno« organizacijo. V vrstah samega INTUC obstoje mnoge razlike v mišljenjih, brez ozira na vse bolj izrazito mnenje voditeljev Kongresne stranke, da je treba Nacionalni kongres sindikatov osvoboditi slehernega vpliva stranke, tako da bi ta organizacija, ki bi še dalje podpirala vladno v kolikor bi se pač strinjala z njeno politiko, postala popolnoma neodvisna.

Tudi Ti bi lahko prišel vsak ponedeljek na predavanje Ljudske univerze!

delovnemu ljudstvu in da so prodohodek 143.760.000.000.— din. V nadaljnjem navaja temeljne proporce, investicijsko graditev, razdelitev akumulacije in skladov in dotacijo ljudskim odborom.

št. 16/3 Zakon o proračunu LRS za leto 1953 predvideva, da bodo znašali dohodki in izdatki po 3.285 milijonov dinarjev.

št. 14/3 Zakon za izvršitev ustavnega zakona o temeljnih družbene in politične ureditve in o organih oblasti ljudske republike Slovenije.

št. 15/3 Zakon o družbenem planu LRS za leto 1953 predvideva, da bo znašal skupni družbeni bruto produkt za l. 1953 161.954 milijonov dinarjev in skupni narodni

št. 17/3 Zakon o potrditvi državnega zaključnega računa LRS za l. 1951.

št. 22/5 z dne 26. 2. 1953. Odredba o določitvi roka za razpis rednih volitev Delavskih svetov, predvideva, da se morajo opraviti volitve najpozneje do 31. 3. 1953.

FIZKULTURA IN ŠPORT

PLANINSTVU NUDI ŽELEZARNA ZNATNO POMOČ

Množičnost planinstva je pri nas med železarji v zadnjih osmih letih zelo napredovala, saj večina alpinistov in planincev je zoposlena prav v naši železarni. Alpinisti premagujejo skalnate stene in se vračajo po zavarovanih poteh, pa še to malokdaj. Vsi ostali planinci pa iščejo užitka, zdravja, razvedrila in sprostitve v gorah, na katere so jih pripeljale dobro zavarovana planinska pota in markacije, ki nagosto zaznamujejo te poti.

Veliko je obiskovalcev planin posebno iz naših železarskih Jesenic. Precej jih sprašuje odkod markacisti črpajo kredit za popravila in zavarovanje teh poti. Malo pa jih je, ki vedo, da nam je ravno naša Železarna nudila veliko pomoč v dobavi žične vrvi in klinov. Znižane cene in pa izdelava markacijskega materiala v prostem času so zelo velika pomoč našemu planinstvu. V preteklem letu je načelnik markacijske komisije pri PZS, ki ki je tudi zaposlen v naši železarni, izposloval dobavo deset kilometrov odpadne jeklene vrvi, ki popolnoma ustreza za zavarovanje naših planinskih potov in za varno hojo po prepadnih grebenih in strmih pobočjih. Tudi izdelava klinov iz odpadnega materiala v prostem času je prihranila planincem lepe denarje, s katerimi smo lahko gradili nova pota. Lansko leto smo od tega dobavljenega materiala porabili šest km vrvi in 900 kom. klinov.

Vodstvo Železarne pa se zaveda tudi, da ni naš cilj vzgajati samo mladino in dobre planince, ampak da moramo spoznavati tudi tujino. Najprvo se moramo usposobiti doma, da v tujini lahko pokažemo naše uspehe in naš napredek v planinstvu. Smoter in naloga našega planinstva je ta, da spoznamo svojo rodno zemljo, ker le pravo spoznanje vrednosti rodi iskreno ljubezen do domovine in našega naroda. V srcu polni ljubezni do domače zemlje bomo šli tudi v širni svet, da si pridobimo širše obzorje, globlje pojmovanje o življenju

in se spoznamo s planinci vsega miroljubnega sveta.

Že lansko leto je Železarna nudila svoj avtobus za več voženj v Avstrijo in upamo, da bo tudi letos ugodno rešila prošnje planincev in nudila še v naprej tako pomoč, saj je planinstvo eno najbolj

priljubljenih in množičnih športov na železarskih Jesenicah.

Vodstvu Železarne pa v imenu vseh planincev, ki varno hodijo po naših svobodnih gorah, najprisrčnejša zahvala za vso dosedanjo pomoč.

Franc Klinar

**ELEKTRIKA
OSVAJA
TUDI GORE**

SPET BOMO TABORILI

Ja — tristo zelenih! To pa res ne gre. Če se že vsi oglašajo, pa še mi kaj povejmo kako živimo.

Naša organizacija na Jesenicah je še mlada. Začeli smo predlanskim letom s taborjenjem v Bohinju, nadaljevali lansko leto s taborjenjem v Radovljici, letos pa se pripravljamo za pot na Dolenjsko. Taborili bomo ob Kolpi ali pa ob Krki. V načrtu pa imamo tudi povalni tabor s kolesi na Plitvička jezera. Organizacija tega zahteva že več smelosti. Upajmo pa, da jo bomo izpeljali s pomočjo dobrih priprav. Za vsak tabor smo že izvolili posamezna vodstva, ki že pripravljajo vse potrebno: šotore, posodo, orodje, lekarno in druge potrebne rekvizite. Delajo se kalkulacije stroškov prehrane, prevoza itd. Da bi življenje v taboru potekalo čim lepše, delamo že programe za delo, igre in življenje v

taboru. Da bi bil uspeh čim boljši, se bomo letos potrudili izbrati take, ki so vredni člani taborniške organizacije. Iz lanskoletne izkušnje smo videli, da zahteva delo s pionirji drugačen način taborjenja kot z mladinci, zato bomo letos imeli ločene tabore za pionirje in za mladince, pa tudi številčno manjše (največ 30 udeležencev v enem taboru) kot lansko leto.

Za potovalni tabor že pripravljamo kolesa in posebno potovalno opremo. Da bodo starši vsak dan informirani kako potujemo, bomo na velikem zemljevidu pred jeseniško postajo dnevno zarisovali našo pot in dajali kratka poročila, kako potujemo.

Na Jesenicah nas je približno

120, in sicer: 4 vodi, ki imajo svojo družinsko upravo na Koroski Beli, 2 Podmežakljo, 3 na terenu Sava, 2 na Plavžu in 1 vod na Dobravi ter 1 klub s 15 člani.

Ker do sedaj nismo imeli lastnega prostora, se nismo mogli organizacijsko razviti. Pred kratkim pa nam je odstopil prostor TD Partizan v Fizikulturnem domu, ki ga bomo v kratkem uredili.

Vodi imajo svoje redne sestanke, na katerih se učijo taborniških vzorov in veščin. Pripravljamo tečaj za II. izpit. Ker mora tabornik biti za taborjenje tudi tehnično dobro opremljen, zbiramo sredstva za opremo. Vodi zbirajo staro železo, kosti, steklenice in druge reči, z Gozdno upravo pa smo v

dogovoru, da bomo posadili približno 12.000 gozdnih sadik. Mestni odbor občine Jesenice nam je dal v posest mladinski dom v Jeseniških rovtih. Tega bomo do sezone adaptirali in ga usposobili za otroško kolonijo. To bomo v stanju narediti, ker nas na Jesenicah vsi močno podpirajo. Posebno Železarna in njihova sindikalna organizacija nam stoje ob strani.

V tednu mladinskega festivala bomo organizirali razstavo iz življenja in dela naše organizacije.

Seveda bi o našem delu lahko obširneje pisali, ker pa smatramo, da je bolj važno več delati in manj govoriti, bomo o naših uspehih govorili, ko jih bomo dosegli.

Taborniki

KULTURA IN PROSVETA

LUTKARJI SO AGILNI

Ena najpridnejših sekcij DKD „Svoboda“ na Jesenicah je prav gotovo lutkarska sekcija, ki je že za Novoletno jelko pripravlja krstno predstavo lutkovne igrice B. Žužeka „Dondek Jakec potuje v stare čase“, iz katere prizor vidite na sliki. Zdaj se bodo pokazali še z „Rdečo kapico“, pripravljajo pa še „Mojco in živali“ in poleg ponovitve „Žogice-nogice“ imajo še marsikaj v načrtu. Naši malčki so hvaležni marljivim lutkarjem za delo, saj jih pridno obiskujejo, vse premalo interesa pa kažejo odrasli in zlasti vsi kulturni delavci, saj bi s svojim obiskom, če že ne drugega, gotovo vsaj moralno podprli delo in veselje požrtvovalnih lutkarjev.

Foto: France Torkar

ODER DPD „SVOBODE“ NA JESENICAH JE ZAŽIVEL

Na žalost brez posebnih pozornosti in precej tiho je šel v februarju mimo nas zelo važen in pomemben kulturni dogodek: Jesenice so dobile nov oder. Dramska sekcija DPD „Svobode“ na Jesenicah je v lepo urejenem Delavskem domu pri Jelenu z uprizoritvijo Gerveisove komedije „Za stanovanje gre“ krstila sicer novo urejeni oder, ki pa je po svojih delavskih revolucionar-

nih tradicijah na Jesenicah dokaj star in v resnici lahko bi rekli sve-tišče borbe jeseniškega proletariata v preteklosti. S ponovno oživitvijo je ta oder spet izročen svojemu namenu, učiti in prižigati luč resnice in lepote našemu delovnemu človeku, kot je to že nekdanj, toda v težkih dneh iz katerih pa je vzrasel današnji čas svobode in pravice.

Mladi in požrtvovalni dramski

sekciji „Svobode“ gre za uprizoritev vsestransko priznanje, ki ga je izrekla tudi publika za začetek mladega odra več kot pa zadovoljivo. Z novimi, mladimi močmi, ki so povečini nastopili prvikrat na odru so nastopili tudi starejši igralci nekdanji predvojne „Svobode“ kot sta tovariša Kobentar Albin st. in Markelj Rudi. Čeprav nista oba že dolgo vrsto let nastopala, se jima

vendarle pozna igralska žilica. Prav ta skupni nastop starih, že prekaljenih Svobodašev in mladih še neizkušenih je bilo eno lepih doživetij. Dvoje generacij, ki sta se zlili na delavskem odru v eno samo hoteenje in en sam cilj: vzgajati sebe in delovno ljudstvo za procvit naših železarskih Jesenic in socialistične domovine.

Sama uprizoritev duhovite komedije „Za stanovanje gre“ je bila podana proti vsem pričakovanjem. V kritiko se ne bi spuščali, zadoštuje pa naj ugotovitev, da nihče ni razočaral in razbijal dokaj ubrane celote. Za to gre v prvi vrsti zaslug Dorniku Milanu, ki je moral ugrizniti v dokaj kislo jabolko in se poizkusiti v svoji prvi režiji. Toda preizkušnjo je dobro prestal in zasluži vse priznanje.

Novo opremljeni oder v celoti odgovarja potrebam manjše diletantske družine in je lepo tehnično urejen razen električne razsvetljave, ki v nobenem oziru, tako kot je trenutno, ne odgovarja. Zlasti motijo reflektorji v dvorani, ki več in bolj razsvetljujejo dvorano, kot pa svetijo na oder. To vprašanje razsvetljave je treba na sicer drugače lepem odru na vsak način rešiti. S kulisarno, ki jo nameravajo zgraditi ob odru bo tudi tehnična stran gledališkega dela v glavnem rešena in Jesenice bodo imele eno kulturno svetišče več. Od mlade dramske sekcije DPD „Svobode“ odvisi, da se začeto delo nadaljuje in vrženo seme vzkali in začne z zdravo in krepko rastjo. Prav pa bi bilo, da vsi z moralno in s konkretno pomočjo ta stremljenja mlade gledališke družine vsestransko podpremo in pomagamo uresničiti vse njihove načrte, saj se že pripravljajo na uprizoritev „Vdove Rošlinke“ in še marsičesa.

Z uspelo komedijo „Za stanovanje gre“ pa nameravajo obiskati vse okoliške odre, kjer želimo čim več uspeha tako na samem odru, kakor tudi pri ziblžanju z našimi podeželskimi ljudmi, ki vedno radi prisluhnejo besedi ali pesmi jese- niškega železarja.

Si že član ene izmed
sekcij DPD
„Svoboda“

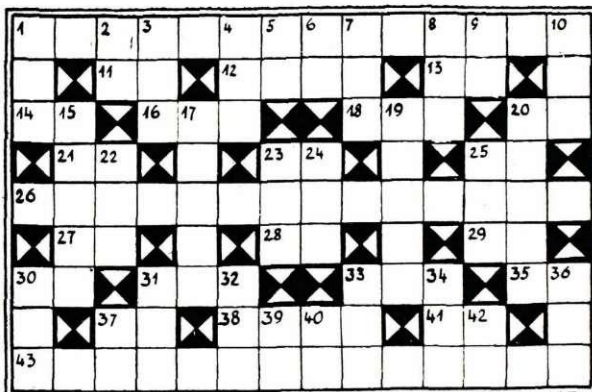

Prizor iz uprizoritve Gervaisove komedije »Za stanovanje gre«

Foto: France Torkar

Z A B I S T R E G L A V E

K
R
I
Ž
A
N
K
A

Vodoravno: 1., 26. in 43. stavek, ki ga velja upoštevati pri delu, 11. znak za kemično prvino, 12 hiter, 13. egipčansko božanstvo, 14. v morje segajoči del kopnega, 16. kratica za sloglasno Pavličičevo državo, 18. del obraza, 20. kratica za akademski naslov, 26. glej 1. vodoravno, 27. število, 28. dva enaka samoglasnika, 29. glej 13. vodoravno, 30. pisemska kratica pred naslovom, 31. način smrti, 33. okrajšava za Antona, 35. dve enaki črki, 37. oblika glagola biti, 38. vstaja, punt, 41. nada, 43. glej 1. vodoravno.

Navpično: 1. prometna naprava, 2. reka v Sibiriji, 3. moško ime, 4. se drži piščeta in mladeniča, 5. dve enaki črki, 6. dva enaka samoglasnika, 7. vino brez i, 8. sem bil ... vesel, značilna beseda Kor. Slovencev, 9. prislov kraja, 10. nagon, poželenje, 15. strogo zaupen, 17. reka v Sloveniji, 19. nepridiprav (tujka), 20. gozdni poklic, 22. sanje, 23. če sta dva, 24. velika kača, 25. darilo, 30. dvojica, 31. ptica, 32. poln (srbohrvaško), 33. predplačilo, 34. neprijeten izpuščaj, 36. škodi železu, 37. glej 37. vodoravno, 39. podredni veznik. 40. osebni zaimek, 42. podredni veznik.

MORJE, NAJVEČJI RUDNIK SVETA

Že od davnih dni, kar je človek odkril da vsebuje izhlapljela morska voda za njegovo življenje tako važno snov, kot je sol, skuša pridobiti čimveč rudnega bogastva iz svetovnih oceanov. Danes ni nobenega dvoma več, da so oceani največja zakladnica rudnin na svetu. V eni kubični milj (4.17 km³) morske vode raztopljene soli tehtajo 116 milijonov ton. Poleg soli pa morje še v glavnem vsebuje magnezij, jod, brom in zlato.

Pridobivanje soli iz morske vode opisujejo že kitajske listine iz okoli leta 2000 pr. n. št. Tudi stari Grki, Rimljani in Egipčani so znali tako pridobivati sol. Na škotskem pa so že pred letom 1720 pridobivali surovo sodo in pepeliko iz pepela morskega plevela. Rudarjenje v morju je privlačevalo vedno mnogo ljudi, toda večina njihovih poizkusov je propadlo, vse do dogodka, ki nima na videz nobene zveze s tem, to je do pojava avtomobila.

V ZDA so namreč znanstveniki in inženirji raziskovali avtomobilsko gorivo in pri tem odkrili, da ima brom važne lastnosti za omogočanje izdelave bencina visoke kakovosti. Toda monopol nad bromom je imelo morje. Od vsega broma na svetu ga je okoli 99% nakopičenega v oceanih. Tako so iz začetnih poizkusov, preko prvih uspehov zrasle tovarne, ki pridobivajo brom iz morja, ki se izloča v majhnih količinah plina iz ogromnih količin morske vode.

Druga svetovna vojna je povečala povpraševanje po avtomobilskem in letalskem bencinu in povečala se je produkcija broma, pa tudi izboljšal način produkcije. Leta 1941 pa so v ZDA dobili iz morske vode tudi prvo magnezijevo kovino, eno od današnjih »čudežnih kovin«. Magnezij je najlažja strukturna kovina, saj ima samo četrtino teže železa in dve tretjini teže aluminija. Kot zlitina z drugimi kovinami je silno močna, odporna proti izjedanju in jo zato že v velikih količinah uporabljajo v industriji. Danes ZDA pridobivajo skoraj 100% vsega magnezija naravnost iz morske vode.

V nekaterih celinskih slanih in podzemnih jezerih je koncentracija joda neprimerno večja, kot v morju, zato izkoriščajo raje te. Odkrili so to slučajno pri pridobivanju petroleja, kjer so n. pr. v Kaliforniji na vsak sod petroleja pridobili 10 sodov na jodu zelo bogate morske vode. Ta voda pa je tudi onečiščala kalifornijske obalne vode, kar je preprečeno z njeno izrabo, produkcija joda se je s tem neverjetno dvignila, njegova cena pa znatno padla.

*

Vse iz ljubezni

Na švedskem se je pred sodiščem zagovarjal neki mož, ker je svoji ženi v prepiru odgriznil levo uho. Med razpravo nenadoma njegova žena izjavi, da je njen mož glede tega nedolžen. Na sodnikovo vprašanje, kdo ji je potem odgriznil uho, je žena ihtec odgovorila: »Gospod sodnik, jaz sama!«

Navali, rini, guraj, tresk, trarata,
na avtobus ob dveh skoz glavna vrata
vsak dan prav vseh navada je s tovarne,
ne bojte se, tud' onih iz pisarne.

Zaman vse prošnje, vzkliki so šoferja,
saj vsak ga raje, kar po svoje zmerja
in ker lepo, dostojno jih miri,
mu včasih, kar s pestjo kdo zagrozi.

»Mi smo za opozorila gluhi!
Za avtobus, da bi bili skupuhi?
Če danes ali jutri ga končamo,
za novega pač naš dobiček damo.«

»Kaj niso smešne čudne te povesti,
da v avtobus ne smeš umazan sestiti?
Vam se šoferji ukazvat' ne damo,
svoj avtobus pa ja lahko svinjamo!«

In pešci — njim saj pot samo zavira,
vozeč po cesti strašno jih ovira,
po pločniku hoditi jim diktira,
čeprav drugačna je pri nas manira!

Že zadnji čas za druge je navade!
Za vse nepopoljšljive šleve, klade,
pa naj velja: če nič o tem ne veš,
kaj je kulturnost, hodi raje peš!

Zavest, da avtobus je vseh lastnina,
da nisi sam, ta manjka ti vrlina.
In ne pozabi, pločnik je za te,
če že po cesti, se pa desno gre!

Učenci Stanford univerze v Palo Alto (Kalifornija) delajo na izpopolnitvi nove naprave za razbijanje atomov, ki bo razprševala delce atoma z največjo do sedaj doseženo brzino.

Ta naprava, ki se imenuje elektronski linearni akcelerator, je podobna dosedanjim napravam za razbijanje atomov, kot so ciklotron, sinhotron in slično, vendar se razlikuje v tem, da bo delce atoma razprševala premočrtno, ne pa s krožnim gibanjem. Delci razbitega atoma se bodo gibali s tako veliko brzino, da bi mogli v eni minuti 446 krat obiti zemljo.

*

Dva francoska inženirja L. M. Moyroud in R. A. Higonet sta iznašla nov elektronski črkostavni stroj, ki bo verjetno povzročil pravo revolucijo v tiskarstvu in odpravil vse dosedanje črkostavne stroje s kovinskimi črkami. Neka ameriška družba za raziskave v tiskarski stroki bo še letos izdelala 75 takih strojev na foto-elektronski osnovi. Novi črkostavni stroj namreč fotografira črke na vrteči stekleni plošči in proizvaja film, s katerim je mogoče izdelati fotograviran posnetek.

Dobra reklama

V izložbi neke pariške parfumerije je zapisano: »Če mislite ostati devica, potem ne kupujte naših parfumov!«

*

V preteklem letu so v ZDA izročili v promet 2558 novih železniških lokomotiv. Od tega števila je 2537 lokomotiv z Diesel-motorjem, 18 na paro in 3 električne.

Vprašanje: G. F. — Vprašujete, kaj vam je storiti, ker ste izgubili otroški dodatek za svoje tri otroke, ker vaša žena poseduje 9325 kv. m njiv in 19.317 kv. m travnika, čeprav vi sami, niti vaša žena te zemlje ne obdelujeta, ker zaradi dosedanjih številnih službenih selitev zato nimata niti orodja, niti živine, niti pravega stanovanja. Ker zemlje ne izkoriščate sami, oddali pa ste jo v zakup, zaradi nje pa so vam zdaj še odvzeti otroški dodatki, ste v skrbeh, kako boste preživeli svojo družino.

Odgovor: Vaša žena in s tem vaša družina poseduje preko 2 ha zemlje, kar je že vzrok, da niste opravičeni do otroškega dodatka. Tudi vaša davčna

osnova je večja od 400.— din na enega člana družine, kar se tudi upošteva pri dodelitvi otroškega dodatka. Po vsem tem je odvzem otroških dodatkov upravičen in zakonsko utemeljen. Če pa vi v resnici niste koristnik zemlje in sta jo dali v celoti v zakup, potem uredba določa sledeče: Če upravičenec odda zemljišče v zakup in višina zakupnine ne izključuje pravice do otroškega dodatka, mu gre pravica do dodatka od začetka prihodnjega leta po oddaji v zakup (28. točka pod 2 Navodila k uredbi o otroških dodatkih). V kolikor to odgovarja vašemu primeru se tozadevno ponovno obrnite na merodajne forumne socialnega zavarovanja in uredite z njimi.

Vprašanje: Kolektivu žične valjarne. — In spet vprašanje, ki ga postavlja uredništvo »Železarja«, mislimo, da res v imenu vsega kolektiva Železarne.

Naj nam kolektiv žične valjarne odgovori, kako je mogoče, da se je tako »zelo lepo« pripravil na volitve v DS in kako je zmogel tako »praznično in slovesno okrasiti« svoje volišče? Mogoče noče zavreči tradicij iz lanskega leta, ko je tudi glede tega krepko prednjačil? Kaj pravita, oziroma če sploh kaj pravita k temu sindikalna organizacija in osnovna organizacija ZK v obratu žične valjarne? Morda bi k temu tudi kdo drug kaj vedel povedati? Prav vsi smo v resnici radovedni!

KINO »RADIO« Jesenice predvaja:

od 6. 4. do 8. 4. ameriški film »Velika reka«, ki prikazuje polkovnika Yorka (igra ga znani John Wayne) v boju z Indijanci, njegovim izpranjenim sinom, ki nazadnje postane junak in njegovo ženo, s katero že 15 let ne živi, pa se na koncu pobota. Spreten film, kar gre zahvala znamenemu režiserju Fordu.

Od 9. do 13. IV. angleški barvni film »Knjiga o džungli« po istoimenski Kiplingovi knjigi, ki opisuje zanimivo zgodbo o dečku Nowgliju, ki je rejenec volčjega krdela v indijski džungli.

Od 14. do 17. IV. italijanski film »Nočni taksi«, v katerem igra pevsko navdahnjenega šoferja že prileten kralj tenorjev Beniamino Gigli.

Od 18. do 22. IV. ameriški film »Hiša na 92 cesti«. Napet vohumski film o resnični aferi z nacističnimi vohuni v Ameriki.

Od 23. do 27. IV. angleški film »Mandy«, ki prikazuje pretresljivo zgodbo gluhe dekle Mandy, njenih staršev in učitelja. Globoka človečnost je izredna kvaliteta tega filma.

Od 28. do 29. IV. ameriški film »Zmaga nad temo«, ki smo ga pri nas že videli, toda zaradi svojih izrednih kvalit, ki so kaj redke v Hollywoodu, je vreden ponovne pozornosti.

Od 30. IV. do 4. V. jugoslovanski film »V viharju«. Eden najuspešnejših in najprepričljivejših jugoslovanskih filmov, ki prikazuje zanimivo povojno zgodbo vdove po izginulem partizanu, o njegovem bratu, v katerega je zaljubljena in raznih ljudeh, ki hočejo z umazanimi nakanami iz tega kovati dobiček. Zgodba se odigrava v slikoviti Dalmaciji.

KINO »PLAVŽ« predvaja:

Od 3. do 5. IV. avstrijski film »Potepuh«.

Od 6. do 8. IV. francoski film »Praznik«.

Od 9. do 12. IV. ameriški barvni film »Trije mušketirji«.

Od 13. do 16. IV. francoski film »Panika«, s kriminalno vsebino iz predmestnega vzdušja in okolja Pariza.

Od 17. do 20. IV. ameriški film »Veliki valček«, amerikanizirana zgodba o Jahannu Straussu, kralju valčka.

Od 21. do 23. IV. angleški film »Pot k uspehu«, ki prikazuje problem vzgoje in odločnosti mladega fantiča pri izbiri svojega poklica.

Od 24. do 27. IV. ameriški film »Tereza«. Zgodba o ameriškem vojaku, ki pripelje domov ženo Italijanko, zaradi česar nastane spor z materjo.

Od 28. do 30. IV. avstrijska filmska limonada »Očarljivi goljuf«.

KINO JAVORNIK predvaja:

Od 3. IV. do 5. IV. sijajen ameriški film »Zaklad Sierra Madre«.

Od 10. do 12. IV. ameriški glasbeni film »Fant s trobent«.

Od 17. do 19. IV. ameriški barvni film »Trije mušketirji«.

Od 24. do 26. IV. ameriški film »Našli so se«, ki slika pretresljivo zgodbo iz koncentracijskih taborišč Japonskega okupatorja.